

Vattenplan för
Ystads kommun
2016-2030

Del 3: VA-plan

Ystads kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2016-09-15

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	3
1.1	BAKGRUND	3
1.2	SYFTE	4
1.3	ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR VA-PLANEN	4
1.4	OMFATTNING	5
1.5	ANSVAR FÖR VA-FÖRSÖRJNINGEN	5
2	PLAN FÖR DEN ALLMÄNNA VA-ANLÄGGNINGEN	6
2.1	DRICKSVATTEN	6
2.1.1	Vattentäkter	6
2.1.2	Vattenledningsnät	7
2.1.3	Högreservoar och tryckstegringsstationer	8
2.2	DAGVATTEN	9
2.2.1	Dagvattenledningsnät	9
2.2.2	Dagvattenpumpstationer	10
2.2.3	Dagvattenmagasin	10
2.3	SPILLVATTEN	10
2.3.1	Spillvattenledningsnät	10
2.3.2	Avloppspumpstationer	11
2.3.3	Avloppsreningsverk	12
3	PLAN FÖR VA-UTBYGGNAD UTANFÖR NUVARANDE VERKSAMHETSOMRÅDE	15
3.1	BEHOVSANALYS	15
3.1.1	Urvalskriterier	16
3.1.2	Resultat	17
3.2	PRIORITERINGSUTREDNING	18
3.3	VA-UTBYGGNADSPÄN	19
3.3.1	Bedömning av investeringsbehov	19
3.3.2	Öja	20
3.3.3	Bjäresjö	21
3.3.4	Löderups Strandbad	22
3.3.5	Peppinge	23
3.3.6	Stora Herrestad	23
3.3.7	Tidplan	24
3.3.8	Utvidgning av verksamhetsområden	25
3.4	KOMMUNFULLMÄKTIGE BESLUT ÅR 2010 AVSEENDE RIKTLINJER FÖR UTBYGGNAD AV KOMMUNALT AVLOPP PÅ LANDSBYGDEN	25
3.5	VA-UTBYGGNADENS KONSEKVENSER FÖR DE MINDRE AVLOPPSRENINGSVÄRKEN	27
3.5.1	Sövestad	27
3.5.2	Kåseberga	27
3.5.3	Stora Herrestad	28
3.6	PRINCIPER FÖR FINANSIERING AV UTBYGGNAD	28
3.6.1	Vad är "skäligt och rättvist"?	28
3.6.2	Särtaxa	29
3.6.3	Avgifter och ekonomi i balans	29
4	PLAN I VÄNTAN PÅ VA-UTBYGGNAD	31
5	PLAN FÖR ENSKILD VA-FÖRSÖRJNING	33

5.1	INLEDNING	33
5.2	ENSKILDA AVLOPPSANLÄGGNINGAR	33
5.2.1	Inventering och kartläggning	33
5.2.2	Bedömning och uppföljning av enskilda avlopp	34
5.2.3	Information och rådgivning	34
5.2.4	Handlingsplan för inventering och kartläggning av enskilda avlopp.....	35
6	PLAN FÖR SAMVERKAN I FRÅGOR RÖRANDE VA-FÖRSÖRJNING	38
6.1	FÖRVALTNINGSÖVERGRIPANDE SAMVERKAN KRING VA-FÖRSÖRJNING.....	38
6.1.1	Klimatanpassning	38
6.1.2	Dagvattenhantering i dkningsföretag.....	39
6.2	REGIONAL SAMVERKAN KRING VA-FÖRSÖRJNING	40
6.2.1	Leverans av dricksvatten till Simrishamns kommun.....	40
6.2.2	Uppströmsarbete	40
7	ÖVRIGA ÅTGÄRDER	41
7.1	UPPFÖLJNING OCH FORTSATT ARBETE	41
7.2	KOMMUNIKATION.....	41
8	BILAGA	42
	BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR ENSKILDA AVLOPPSANLÄGGNINGAR, YSTAD-ÖSTERLENREGIONENS MILJÖFÖRBUND, 2015	42

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Denna VA-plan är det tredje dokumentet som ingår i kommunens Vattenplan för Ystads kommun. De två tidigare dokumenten är VA-översikt och VA-policy som färdigställdes under 2015. Denna VA-plan bygger på de beskrivningar som finns i VA-översikten och de riktlinjer som finns i VA-policyn. VA-planen sträcker sig fram till år 2030 och med beslutet om fastställande av VA-planen åtar sig Ystads kommun att arbeta utifrån VA-planens syfte, åtgärder och tidsramar. VA-planen ska därmed utgöra ett underlag för kommande investeringsbudgetar och VA-taxeutvecklingen.

Syftet med planen är att skapa en tydlig och långsiktig vatten- och avloppsförsörjning i Ystads kommun både inom och utanför nuvarande verksamhetsområde för allmänt VA. VA-planen anger vilka åtgärder som behövs inom VA-försörjningen. VA-planen omfattar även åtgärder som visar hur kommunen ska ta sig an andra viktiga frågor som rör VA-försörjningen.

Ystads kommun står, liksom andra kommuner, inför stora utmaningar för att säkerställa en hållbar vatten- och avloppsförsörjning i framtiden. Kommunen har i och med investeringarna i Nedraby vattenverk och Sjöhog avloppsreningsverk redan tagit ett stort steg för att säkra upp och få en långsiktigt hållbar VA-försörjning i ett flergenerationsperspektiv. Med dessa två anläggningar står kommunen rustad för att möta framtida utmaningar.

Nu behöver kommunen ta nästa steg för att uppfylla mål och åtaganden genom att öka förnyelsetakten av de befintliga ledningsnäten och förbättra de mindre avloppsreningsverken. VA-anläggningen behöver också anpassas och byggas ut för att på ett hälso-, miljörätt och kostnadseffektivt sätt tillgodose VA-försörjningen för kommunens bebyggelseplaner och för de boende på landsbygden utanför nuvarande verksamhetsområde.

Lagstiftning och internationella överenskommelser kräver ökad hänsyn till miljön, utsläppen av miljöstörande ämnen till våra vatten måste minska (BASP, Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram, hållbar återföring av fosfor). Till exempel har Lagen om allmänna vattentjänster utvecklats från att på 1950-talet i huvudsak ha syftat till att skapa sanitära förhållanden för människor, till att nu även att omfatta hänsyn till miljön. Ett förändrat klimat med ökad risk för översvämning ställer också stora krav på den allmänna VA-försörjningen.

Enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram behöver landets kommuner utarbeta vatten- och avloppsplaner i samverkan med länsstyrelsen, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk, god kemisk eller god kvantitativ status.

VA-planen är framtagen av en arbetsgrupp med deltagare från VA-enheten, Ystad-österlenregionens miljöförbund och WSP Environment AB. WSP har haft uppdraget att som processledare samordna och sammanställa arbetet.

1.2 Syfte

VA-planen ska säkerställa en långsiktigt ekonomiskt hållbar vatten- och avloppsförsörjning utan negativ påverkan på människors hälsa eller på miljön. VA-planen ska vara ett verktyg för en samordnad planering av VA-frågorna i kommunen, så att utveckling och åtgärder genomförs på ett effektivt och rättssäkert för att möta tillväxtmålet 1 % per år.

Vattenplanen är tänkt att utgöra ett tillägg till översiktsplanen och ska revideras varje mandatperiod med start 2019. I det årliga budgetarbetet ska genomförda åtgärder enligt handlingsplanerna i VA-planen följas upp.

1.3 Övergripande mål för VA-planen

I arbetet med VA-policyen har ett antal övergripande mål formulerats som ska vara vägledande i beslut och handling för att kunna uppnå VA-planens syfte. Policytexten har i detta dokument blå bakgrund.

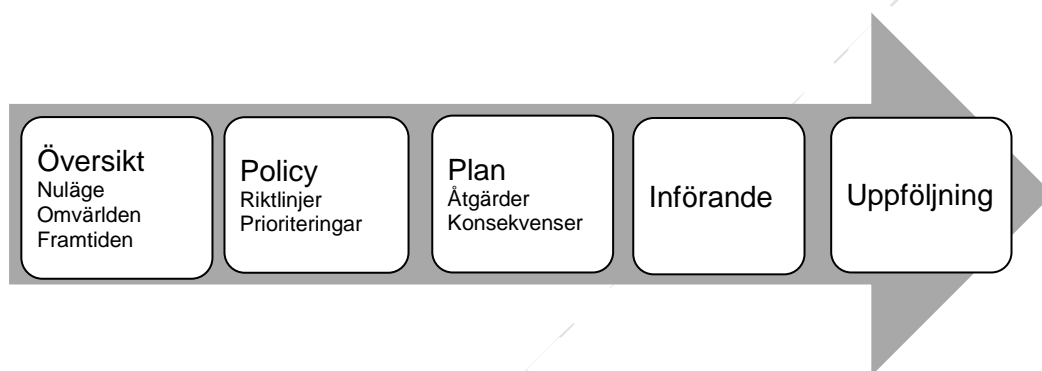
Det övergripande arbetet inom VA-försörjning i Ystads kommun ska såväl i det dagliga arbetet som i ett flergenerationsperspektiv genomsyras av följande generella punkter:

- **Utveckla** kommunens VA-anläggningar för att säkerställa en trygg och långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenhantering.
- **Förvalta** kommunens VA-anläggningar för att tillhandahålla en driftsäker och effektiv VA-försörjning med hög kvalitet och god arbetsmiljö.
- Det ska finnas **tydlighet** i vilka behov som VA-försörjningen ska tillgodose och vilka resurser som behövs för att uppfylla detta.
- Prioritera åtgärder där de gör störst nytta för människors **hälsa** och för **miljön**.
- Arbetet ska **planeras** på ett sätt så att det bidrar till att uppnå kommunens miljömål och minimera den negativa påverkan på vår närmiljö och vattenförekomster.
- De berörda aktörerna ska samverka och **samarbeta** för att nå en långsiktig och hållbar VA-försörjning.
- Förse invånarna med **tydlig** och enhetlig information angående befintlig och/eller möjlig VA-försörjning.

1.4 Omfattning

Vattenplan för Ystads kommun utgår från Länsstyrelsen i Skånes läns manual *Kommunal VA-planering* (Rapport 2009:7), och även från Havs- och Vattenmyndighetens *Vägledning för kommunal VA-planering*. Vattenplan för Ystads kommun utgörs av tre delar:

- Del 1: VA-översikt som beskriver den samlade kunskapen om VA-systemen och de förhållanden som har eller kan få betydelse för VA-försörjningen.
- Del 2: VA-policy som redogör för kommunens riktlinjer (ställningstagande) angående en långsiktig hållbar utveckling av VA-försörjningen.
- Del 3: VA-plan som beskriver hur VA-försörjningen ska förvaltas och utvecklas för att uppfylla gällande och framtida krav.

Figur 1. Flödesschema för framtagande av Vattenplan för Ystads kommun.

1.5 Ansvar för VA-försörjningen

VA-försörjningen i Ystads kommun är en angelägenhet för flera av kommunens verksamheter och för enskilda invånare.

Huvudman med ansvar för den allmänna VA-anläggningen är kommunfullmäktige i Ystads kommun. Ansvarsfördelningen mellan huvudmannen och ägare till fastigheter som är belägna inom verksamhetsområde för vatten- och/eller avlopp (fastställt geografiskt ansvarsområde) anges i *Allmänna bestämmelser för användande av allmänna vatten- och avloppsanläggning, beslutad av kommunfullmäktige 2008-09-18*.

Drift, underhåll och investeringar sköts av VA-enheten som är en del av den Tekniska avdelningen.

Utanför verksamhetsområde är enskilda fastighetsägare ansvariga för att den egna dricksvattenförsörjningen uppfyller socialstyrelsens och/eller livsmedelsverkets föreskrifter samt att avloppsanläggningen uppfyller miljöbalkens krav. Tillsyn och prövning av enskilda VA-anläggningar utförs av Ystad-österlenregionens miljöförbund.

2 Plan för den allmänna va-anläggningen

I samband med framtagandet av VA-översikten har ett antal behov identifierats som medför ett omfattande arbete och som kräver stora resurser. Det är åtgärder som behövs för att VA-försörjningen ska vara driftsäker och för att kommunen ska uppfylla de lagkrav som finns, men också för att klara framtida utmaningar och åtagande.

2.1 Dricksvatten

Dricksvattenförsörjningen i Ystads kommun baseras på grundvatten från tre stora naturresurser i Nedraby, Glemmingebro och Stora Herrestad. Nedraby är kommunens huvudvattentäkt och försörjer Nedraby vattenverk med råvatten (grundvatten). Samtliga kommunala vattentäkterna är lagligförklarade genom vattendomar.

2.1.1 Vattentäkter

- *Kommunen ska ha förmåga att hantera störningar i dricksvattenförsörjningen samt vidta nödvändiga åtgärder i VA-anläggningen för att långsiktigt trygga en säker leverans av dricksvatten*
- *Viktiga vattentäkter ska genom skyddsområden med föreskrifter ges långsiktigt skydd med hänsyn till nuvarande och kommande generationers behov*

2.1.1.1 Säker leverans av dricksvatten

För att kunna hantera eventuella störningar i dricksvattenförsörjningen från Nedraby vattenverk behövs en god reservvattenförsörjning.

Glemmingebro och Stora Herrestads vattentäkter ska fungera som reservvattentäkter för Nedraby vattentäkt och även utgöra en resurs för framtida vattenbehov.

Kommunen eftersträvar en hög täckningsgrad av normalbehovet i situationer då reservvattenförsörjning nyttjas. Därför genomfördes under 2011-2013 vattenprospektering vid Glemmingebro och Stora Herrestads vattentäkter. Resultatet från brunnsborring och propumpningar visade på stora vattentillgångar och Ystads kommun ansökte under 2012-2013 om nya vattendomar för ett ökat grundvattenuttag.

Mark- och miljödomstolen meddelade ny dom för Glemmingebro under 2013 som medger kommunen ett grundvattenuttag med 6500 m³/d (maxdygn) och för Stora Herrestad meddelades ny dom under 2014 för ett ökat grundvattenuttag med 8000 m³/d (maxdygn).

Syftet med kapacitetshöjningarna i vattentäkterna är att:

- fylla behovet av reservvattentäkt i händelse av att kommunens huvudsakliga vattentäkt i Nedraby slås ut
- säkerställa tillräcklig råvattentillgång under högförbrukningsperioder i nutid och i framtiden
- att säkerställa tillräcklig råvattentillgång i händelse av minskad uttagsrätt vid Nedraby (Regeringsvillkoren)

- på sikt utgöra ett nödvändigt tillskott till den ordinarie vattenförsörjningen i Ystads kommun
- vattentäkten ska vara en större resurs vid regional samverkan om vatten- och reservvattenförsörjning

Uttagsmöjligheterna som vattendomarna medger ska i första hand användas som reservvatten och grundvattnet ska pumpas till Nedraby vattenverk respektive Glemmingebro vattenverk för beredning till dricksvatten.

Vid Stora Herrestad behöver de nya uttagsbrunnarna installeras med frekvensstyrda pumpar och för att kunna distribuera grundvattnet till Nedraby vattenverk avses en av de två befintliga dricksvattenledningarna mellan Stora Herrestad och Nedraby användas som råvattenledning istället.

De nya uttagsbrunnarna vid Glemmingebro vattentäkt behöver också installeras med frekvensstyrda pumpar och en ny råvattenledning behöver anläggas från brunnarna in till Glemmingebro vattenverk.

En utredning kommer att påbörjas under 2016 för hur detta arbete ska struktureras upp, vilka åtgärder som kommer att krävas samt kostnadsuppskattningar. Åtgärderna måste vara verkställda för Glemmingebro vattentäkt senast år 2017 och för Stora Herrestad vattentäkt senast år 2018 för att vattendomarna ska fortsätta att gälla.

2.1.1.2 Vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter

Kommunen är skyldig att skydda grundvattenförekomster som är potentiella dricksvattenresurser för allmän vattenförsörjning.

De tre vattenskyddsområdena för vattentäkterna Nedraby, Glemmingebro och Stora Herrestad är fastställda före miljöbalken, varför de är i behov av uppdatering för att motsvara nu gällande lagar och föreskrifter för skydd av vattentäkter. Detta är mycket angeläget eftersom Ystad - Österlenregionens miljöförbunds beslut 2013-11-11 angående riktlinjer för tillståndsprövning vid ansökan om yrkesmässig spridning av kemiska bekämpningsmedel inom skyddsområde för vattentäkt är upphävt.

En annan anledning till behovet av revidering av nuvarande vattenskyddsområden är de nya vattendomarna för vattentäkterna Glemmingebro och Stora Herrestad avseende ökat grundvattenuttag.

Under 2016 kommer en teknisk utredning att startas upp med förslag på avgränsning av vattenskyddsområde, indelning i skyddszoner samt förslag på skyddsföreskrifter. Därefter påbörjas den juridiska processen för att fastställa en uppdatering av vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter. I genomsnitt tar denna fastställande process för revidering av vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter 2-4 år. Det finns inget tidskrav i vattendomarna för när vattenskyddsområde och föreskrifter ska vara reviderade.

2.1.2 Vattenledningsnät

- *För en hållbar utveckling ska kommunens VA-anläggningar förnyas i en takt som anpassas till anläggningens livslängd och kondition*
- *Kommunens arbete med frågor som berör VA-försörjningen ska möjliggöra en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling*

2.1.2.1 Förnysetakt vattenledningsnät

Förnyelseplaneringen påverkas av ledningarnas ålder, material, dimension och driftstörningar. För främst spillvattenledningar är avloppsvattnets sammansättning avgörande för ledningens livslängd. Markens beskaffenhet påverkar även livslängden för ledningsnätet. Exploatering eller ombyggnad av t.ex. gator kan påskynda förnyelsen av ledningsnätet.

Befintligt vattenledningsnät består totalt av 719 km ledning. Budgeten för förnyelseåtgärder har sedan 2004 varit 5,0 Mkr/år. Därmed har åtgärdstakten för befintligt dricksvattennät under perioden 2004-2013 legat på medeltakten 0,4 % per år, vilket motsvarar 2,9 km ledning per år. Detta innebär en förnysetakt på 250 år, dvs. att det tar 250 år att byta ut samtliga ledningar i befintligt system.

Enligt Svenskt Vattens rekommendation bör förnysetakten vara ca 100 år, vilket motsvarar ledningarnas tekniska livslängd. För att uppnå detta måste kommunens reinvesteringstakt öka fr.o.m. år 2021 till dess att medeltakten 1 % per år uppnås.

2.1.2.2 Åtgärder på befintligt ledningsnät för att möta tillväxtmål och kommunens bebyggelseutveckling

För att kunna möta upp kommunens tillväxtmål och förväntade bebyggelseutveckling måste åtgärder inom det befintliga kommunala ledningsnätet i Ystads kommun planeras och genomföras. Framför allt handlar det om kapacitetsökningar i vissa delar av vattenledningssystemet.

VA-enheten har inventerat vilka befintliga ledningssträckor som har kapacitetsbrist och som måste läggas om med större dimension. Man har även identifierat var helt nya ledningssträckor, reservoarer och tryckstegringsstationer måste byggas. Dessa åtgärder måste genomföras för att skapa förutsättningar för och möta det kommande behovet av utbyggnader med avseende på nya bostäder och verksamheter.

Utbyggnaden av vattenledningsnätet planeras utföras i etapper under perioden 2025-2030.

Vid utbyggnader i ett befintligt system är det viktigt att ha förståelse för hur delsträckor i ett ledningsnät är beroende av varandra. Detta innebär att vissa delsträckor som byggs i ett tidigt skede inte nödvändigtvis kommer att kunna tas i drift omedelbart. I vissa fall måste man invänta byggnation av andra delsträckor, reservoarer eller tryckstegringsstationer innan hela ledningssträckan kan tas i drift. Detta är även viktigt att beakta vid detaljplaneläggning och andra infrastruktursatsningar som görs i kommunen.

2.1.3 Högreservoar och tryckstegringsstationer

- VA-anläggningar ska drivas och förändras på ett sätt så att människa och miljö inte utsätts för risker, vare sig idag eller för kommande generationer

I Ystads kommun finns en högreservoar (tvillingvattentorn), två lågreservoarer och sju tryckstegringsstationer för att höja vattentrycket för att kunna förse lågt belägna områden med vatten. Reservoarerna och stationerna är generellt i mycket gott skick. Ystads kommun har successivt byggt om reservoarer och stationerna med fokus på skalskydd, säkerhet och arbetsmiljö och nu återstår endast åtgärdsbehov för stationerna Ensligheten och Hedeskoga.

Inga åtgärder, förutom normalt underhåll, bedöms behövas på befintliga reservoarer under planperioden.

2.1.3.1 Ensligheten

Tryckstegringsstationen i Ensligheten behöver byggas om för att kunna kopplas till drift- och styrövervakningssystemet VA-operatör. Dessutom behöver stationen ur arbetsmiljösynpunkt byggas om.

2.1.3.2 Hedeskoga

Hedeskoga tryckstegringsstation är i behov av att byggas om då det idag är en alltför liten dimension på ledningen till pumpen, vilket skapar kavitation som gör att pumpens livslängd minskar.

2.2 Dagvatten

Till dagvatten räknas regn och smältvatten. Dagvattennätet i Ystads kommun består av 157 km ledningar, åtta dagvattenpumpstationer och 15 dagvattenmagasin.

Dagvatten från fastigheter och hårdgjorda ytor transporteras i ledningsnät till recipienterna som kan vara diken, bäckar eller hav.

I dagsläget finns inga krav på rening av dagvatten och i Ystads kommun finns inga reningsanläggningar för dagvatten.

2.2.1 Dagvattenledningsnät

- *För en hållbar utveckling ska kommunens VA-anläggningar förnyas i en takt som anpassas till anläggningens livslängd och kondition*
- *Kommunens arbete med frågor som berör VA-försörjningen ska möjliggöra en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling*

2.2.1.1 Förnysetakt dagvattenledningsnätet

Förnyelseplaneringen påverkas av ledningarnas ålder, material, dimension och driftstörningar. Markens beskaffenhet påverkar även livslängden för ledningsnätet. Exploatering eller ombyggnad av t.ex. gator kan påskynda förnyelsen av ledningsnätet.

Budgeten för förnyelseåtgärder för spillvattenledningar och dagvattenledningar har sedan 2004 tillsammans varit 5,4 Mkr/år. Åtgärdstakten för befintligt dagvattenledningsnät har under perioden 2004-2013 legat på medeltakten 0,4 % per år. Enligt Svenskt Vattens rekommendation bör förnysetakten vara ca 100 år, vilket

motsvarar ledningarnas tekniska livslängd. För att uppnå detta måste kommunens reinvesteringstakt öka fr.o.m. år 2021 till dess att medeltakten 1 % per år uppnås.

2.2.2 Dagvattenpumpstationer

Det finns idag nio pumpstationer på dagvattennätet, varav fem pumpstationer tar hand om dagvatten från viadukter och fyra tar emot dagvatten från fastigheter och gata. Pumpstationerna fungerar väl och har tillräcklig kapacitet för att pumpa undan dagvatten från respektive avrinningsområde. Inga åtgärder, förutom normalt underhåll, bedöms behövas på befintliga pumpstationer under planperioden.

2.2.3 Dagvattenmagasin

Inga åtgärder, förutom normalt underhåll, bedöms behövas på befintliga dagvattenmagasin under planperioden.

2.3 Spillvatten

Spillvatten består av avloppsvatten från hushåll och avlopps- och processvatten från verksamheter.

I alla spillvattensystem förekommer även tillskottsvatten, som är en samlad benämning på allt vatten som inte är förbrukat dricksvatten, t.ex. dagvatten från kombinerade ledningssystem, inläckage p.g.a. otäta ledningar och vatten från felkopplingar t.ex. i fastigheter där stuprännor är kopplade till spillvattennätet.

Kommunens spillvattensystem består av 270 km ledningar, 56 avloppspumpstationer och fyra avloppsreningsverk.

I kommunens centrala reningsverk, Sjöhog, behandlas även spillvatten från Skurups kommun.

2.3.1 Spillvattenledningsnät

- *För en hållbar utveckling ska kommunens VA-anläggningar förnyas i en takt som anpassas till anläggningens livslängd och kondition*
- *Kommunens arbete med frågor som berör VA-försörjningen ska möjliggöra en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling*
- *Resursanvändningen ska optimeras och restprodukter ska hålla sådan kvalitet att de kan utnyttjas i kretsloppet*

2.3.1.1 Förnysetakt spillvattenledningsnät

Förnyelseplaneringen påverkas av ledningarnas ålder, material, dimension och driftstörningar. För främst spillvattenledningar är avloppsvattnets sammansättning avgörande för ledningens livslängd. Markens beskaffenhet påverkar även livslängden för ledningsnätet. Exploatering eller ombyggnad av t.ex. gator kan påskynda förnyelsen av ledningsnätet.

Befintligt spillvattenledningsnät består totalt av 270 km ledning. Budgeten för förnyelseåtgärder har sedan 2004 varit 5,4 Mkr/år. Därmed har åtgärdstakten för befintligt dricksvattennät under perioden 2004-2013 legat på medeltakten 0,4 % per år, vilket motsvarar 1,7 km ledning per år. Detta innebär att alla ledningssträckor är åtgärdade om 250 år.

Enligt Svenskt Vattens rekommendation bör förnyelsetakten vara ca 100 år, vilket motsvarar ledningarnas tekniska livslängd. För att uppnå detta måste kommunens reinvesteringstakt öka fr.o.m. år 2021 till dess att medeltakten 1 % per år uppnås.

2.3.1.2 Plan för sanering av tillskottsvatten

Tillskottsvatten är ett samlingsnamn för det vatten som finns i spillvattennätet utöver förbrukat dricksvatten. Detta vatten skiljer sig i sammansättning från hushållspillvatten och kan därför inte heller renas i kommunens avloppsreningsverk utan utgör enbart en onödig belastning på verket.

För att transportera tillskottsvatten genom spillvattennätet och vidare genom reningsverket går det åt stora mängder energi. Likaså innehåller tillskottsvatten ofta oönskade ämnen som tas upp i det slam som produceras vid reningsverket och medför att näringsämnen i slammet inte kan utnyttjas i kretsloppet. Detta innebär i sin tur att kostnaderna för att avyttra slammet ökar.

Tillskottsvatten innebär även en kapacitetssänkning i ledningssystem och pumpstationer då dessa oftast är dimensionerade utifrån den teoretiska spillvattenproduktionen i det anslutna området.

VA-enheten har för avsikt att upprätta en plan för sanering av tillskottsvatten. Planen ska redovisa mängderna av tillskottsvatten och dess härkomst för mindre tillrinningsområden, hur områdena prioriteras, vilka åtgärder som behöver genomföras, beräknade kostnader och när de avses genomföras. Andra förnyelseplaner och infrastrukturprojekt behöver även vägas in i planen.

Arbetet ska leda till en långsiktig plan för hur saneringsarbetet ska ske i samverkan med andra åtgärder. Saneringsplanen har till exempel koppling till dagvattenplanen.

2.3.2 Avloppspumpstationer

- *VA-anläggningarna ska drivas och förändras på ett sätt så att människa och miljö inte utsätts för risker, vare sig idag eller för kommande generationer*
- *För en hållbar utveckling ska kommunens VA-anläggningar förnyas i en takt som anpassas till anläggningens livslängd och kondition*

2.3.2.1 Minska utsläpp av spillvatten från nödavlopp

Som ett steg i att bidra till att miljö kvalitetsnormerna för Södra Östersjön ska uppnås måste VA-enheten arbeta för att minska nödavledningen från spillvattennätet. Nödavledning får endast ske vid driftstörningar (t.ex. vid strömavbrott eller vid underhållsarbeten) och inte på grund hydraulisk överbelastning i ledningssystem eller pumpstationer, t.ex. vid kraftig nederbörd. VA-enheten har därför för avsikt att installera flödesmätare vid samtliga nödavlopp i spillnätets avloppspumpstationer.

2.3.2.2 Modernisering av utrustning för styrning och kommunikation

Den utrustning i pumpstationerna som styr pumpar och kommunicerar med det övergripande styr- och övervakningssystemet är föråldrad och fungerar dåligt. VA-enheten har för avsikt att genomföra en modernisering av utrustningen för styrning och kommunikation vid samtliga avloppspumpstationer.

2.3.3 Avloppsreningsverk

- *VA-anläggningarna ska drivas och förändras på ett sätt så att människa och miljö inte utsätts för risker, vare sig idag eller för kommande generationer*
- *För en hållbar utveckling ska kommunens VA-anläggningar förnyas i en takt som anpassas till anläggningens livslängd och kondition*
- *Kommunens arbete med frågor som rör VA-försörjningen ska möjliggöra en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling*
- *VA-försörjningen ska anpassas utifrån de krav som ställs på verksamheten och det ska framgå vilka resurser som behövs samt vem som ansvarar för att nödvändiga åtgärder genomförs*
- *Resursanvändningen ska optimeras och restprodukter hålla en sådan kvalitet att de kan utnyttjas i kretsloppet*

2.3.3.1 Översyn av reningsverken

Den omfattande om- och utbyggnaden av kommunens centrala avloppsreningsverk, Sjöhog, kommer att avslutas under hösten och den nya anläggningen ska vara uppstartad och intrimmad senast den sista december 2016. Om- och utbyggnaden av Sjöhog ARV har syftat till

att öka kapaciteten i anläggningen så att den kan ta emot och behandla en belastning som motsvarar den bedömda befolkningsökningen i Ystads och Skurups kommuner i ett 25-års perspektiv, kommunens plan för utbyggnad av VA-försörjning utanför nuvarande verksamhetsområde samt en eventuell centralisering av avloppsreningsverksamheten

att få en driftstabil anläggning som klarar de utsläppskrav som följer av de nya villkoren

att anläggningen ska ha en arbetsmiljö som uppfyller dagens krav

Även om projektet inneburit en betydande ekonomisk insats för kommunen måste man se detta som ett första steg i en översyn av kommunens totalt fyra avloppsreningsverk.

Under hösten 2015 genomfördes en utredning av de två mindre reningsverken i Stora Herrestad och Sövestad. Kåseberga avloppsreningsverk ingick inte i utredningen eftersom man redan tidigare sett att detta verk skulle komma att avvecklas som en följd av den planerade utbyggnaden för allmän VA-försörjning i Löderups Strandbad.

Utredningen visade att båda reningsverken var i behov av upprustning och att behovet av insatser var särskilt stort på Stora Herrestad ARV. Parallellt pågick en utredning av VA-utbyggnaden i Öja och det stod snart klart att den miljömässigt bästa och mest ekonomiska lösningen för Herrestad ARV var att avveckla verket och överföra avloppsvattnet till Sjöhog.

Behovet av insatser på Sövestad ARV är betydligt mindre då verket redan idag fungerar i huvudsak tillfredsställande. Reningsverkets kapacitet är tillräcklig för att kunna ta emot och behandla avloppsvattnet från de ca 140 fastigheter som är kopplade till det kommunala spillvattennätet. Kapaciteten ger även teoretiskt utrymme ansluta ytterligare ca 90 fastigheter till reningsverket. VA-enheten anser därför att den mest ekonomiska lösningen är att rusta upp verket och driva det vidare under planperioden.

2.3.3.2 Drift- och underhållsystem

Ett viktigt uppdrag för VA-enheten är att förvalta sina anläggningar. För att erhålla en stabil funktion och öka livslängden på maskinell utrustning och instrument är det viktigt att arbeta aktivt med förebyggande underhåll. I samband med utbyggnad och upprustning av Sjöhog ARV och Sövestad ARV kommer VA-enheten att införa ett nytt drift- och underhållssystem för kommunens reningsverk och pumpstationer.

2.3.3.3 REVAQ-certifiering av Sjöhog ARV

Det finns ett politiskt beslut att Sjöhog ska REVAQ-certifieras. VA-enheten har tagit fram den dokumentation i form kvalitetsmanual med rutiner och handlingsplaner som behövs för en certifiering men har avvaktat med själva certifieringen under om- och tillbyggnaden av reningsverket. VA-enheten har som målsättning att kunna REVAQ-certifiera Sjöhog avloppsreningsverk under 2017.

2.3.3.4 Uppströmsarbete

Uppströmsarbete är det förebyggande arbete som VA-enheten utför för att hindra att miljöfarliga ämnen når reningsverken. Det är en viktig del av REVAQ-arbetet men är också nödvändigt i arbetet för att nå miljö kvalitetsnormerna.

Uppströmsarbetet kan t.ex. omfatta industrikontroll, information till hushåll, utbildning av skolklasser och riktade informationskampanjer till olika verksamheter som hanterar miljöfarliga ämnen.

2.3.3.5 Införande av hygienisering av slam på Sjöhog ARV

På Sjöhog ARV behandlas slam från kommunens reningsverk samt externslam från enskilda avlopp och slutna tankar genom rötning och avvattning. Det behandlade slammet avsätts, i den mån det är möjligt med avseende på slammets kvalitet, på åkermark.

I Naturvårdsverkets rapport "Hållbar återföring av fosfor" föreslår man som mål att minst 40 % av fosfor och 10 % av kvävet i avlopp ska tas tillvara och återföras som växtnäring till åkermark senast 2018. Samtidigt anger man i sitt förslag till ny författning (slamförordningen) krav på hygienisering för slam som ska återföras till åkermark.

Förslaget till förordningen var ute på remiss 2014 men något beslut i frågan har ännu inte meddelats.

Vid utbyggnaden av Sjöhog avloppsreningsverk har VA-enheten valt att inte införa ett hygieniseringssteg eftersom det fortfarande är osäkert om kravet på hygienisering av slam kommer att gå igenom eller vilka tekniker som kommer att anses vara godkända.

Dock har reningsverkets slambehandling utformats på ett sätt som gör att det i framtiden är enkelt att koppla in ett sådant steg.

Man kan förutsätta att slamförordningen kommer att antas under planperioden och att det i och med detta kan bli aktuellt att införa hygienisering vid Sjöhog ARV.

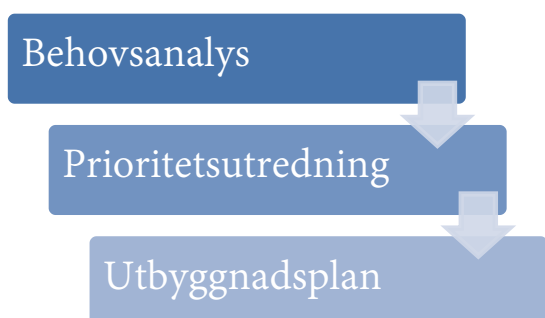
3 Plan för VA-utbyggnad utanför nuvarande verksamhetsområde

För att möjliggöra bebyggelseutveckling samt för att uppfylla kraven enligt lagen om allmänna vattentjänster behöver det kommunala ledningsnätet utvidgas.

- Byggnation på landsbygden ska beakta säkerställande av en långsikt hållbar VA-försörjning med hänsyn till hälsa, miljö och ekonomi.

I Ystads kommun finns det ca 2500 enskilda avlopp, vilket motsvarar att ca 20 % av kommuninvånarna är anslutna till enskilda avlopp. Andelen som har enskilda dricksvattentäkter uppgår till ca 15 %.

Mot bakgrund av att Länsstyrelsen har bedömt att verksamhetsområdena bör utvidgas till att omfatta fler orter eller hussamlingar än idag har ett analys- och utredningsarbete om förutsättning och behov genomförts. Det arbetet har resulterat i en utbyggnadsplan för det allmänna spill- och dricksvattenförsörjningen.

Figur 2. Arbetsgång för att definiera hur utvidgningen av verksamhetsområdena kan ske.

3.1 Behovsanalys

Utgångspunkten i arbetet har varit att identifiera områden som har behov av förbättrad VA-försörjning och som ska utredas med avseende på en framtida utbyggnad av den allmänna anläggningen. För att kunna identifiera områdena har en behovsanalys, bilaga, genomförts, med utgångspunkt i vad som anges i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster avseende förutsättningarna för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen.

6 §

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

- 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
- 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.*

Det innebär att om det finns ett behov av vattenförsörjning och avlopp för befintlig eller blivande bebyggelse i ett större sammanhang, *med hänsyn till hälsoskyddet och skyddet för miljön*, har kommunen ansvar att sörja för eller tillse att en allmän VA-anläggning kommer till stånd.

I propositionen till vattentjänstlagen definieras "större sammanhang" som 20–30 fastigheter i samlad bebyggelse, dvs. fastigheterna ska ligga i stort sett bredvid varandra.

3.1.1 Urvalskriterier

Behovsanalysen utgår från ett antal olika kriterier som utgör delar i den samlade bedömningen av bebyggelsens behov av allmän VA-försörjning. Varje kriterium analyseras individuellt för varje adresspunkt utanför nuvarande verksamhetsområde för VA. För varje kriterium redovisas resultatet som en karta över täthet respektive påverkan (figur 2).

- **Kriterium 1 Boende/bebyggelseäthet**
Ett erfarenhetsvärde är att vid en befolkningstäthet överstigande 20 p/ha är det svårt att med enskilda VA-lösningar åstadkomma en långsiktigt hållbar VA-försörjning, med avseende på såväl hälsoskydd (enskilda dricksvattentäkter) som miljön.
- **Kriterium 2 och 3 Risk för påverkan på grundvatten och ytvatten**
Här görs bedömningen utifrån de karterade markförhållandena vid respektive adresspunkt. Infiltrationskapacitet samt avståndet till grundvattentillgångar respektive ytvatten påverkar också bedömningen av hur stor risken för påverkan är.
- **Kriterium 4 och 5 – Risk för påverkan på grundvatten och ytvatten inom skyddsområde**
I denna bedömning identifieras vilken bebyggelse som ligger inom fastställda och planerade skyddsområden för dricksvattentäkter i kommunen.
- **Kriterium 6 Risk för påverkan på ytvatten i närheten av friluftsbad**
Även här finns det en särskilt uttalad hälsoskyddsaspekt som behöver uppmärksammas.

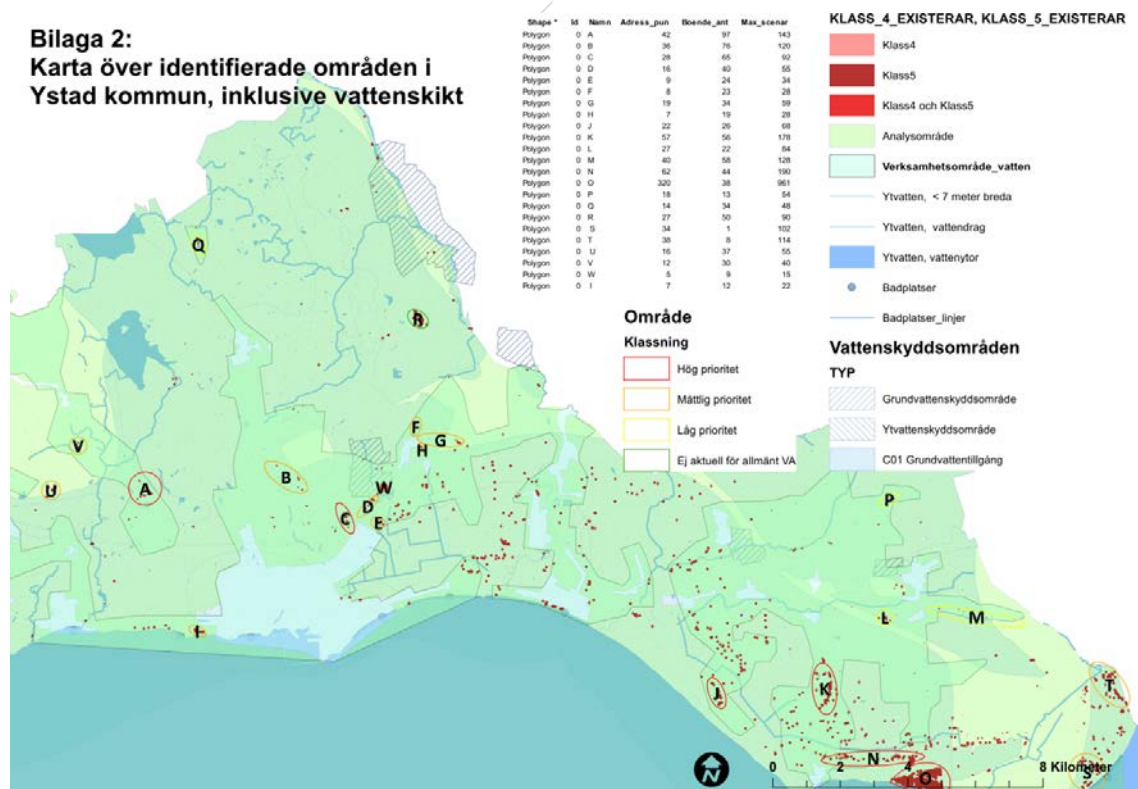
3.1.2 Resultat

Analysen resulterade 18 identifierade områden med behov av förbättrad VA-försörjning, varav sju områden ansågs inneha en *hög prioritering* och 11 områden med en *måttlig prioritering* för att förses med allmän spillvattenförsörjning.

Tabell 1. Enligt behovsanalysen högt och måttligt prioriterade områden inom Ystad kommun.

Hög prioritet		Måttlig prioritet	
A	Bjäresjö	S	Sandhammaren
C	Öja	T	Mälarhusen
J	Hammar	D	Norr om Öja (längs väg 19)
K	Peppinge	E	Öster om Öja (plantskolan)
N	Kåseberga landsbygd	F	Norr om Stora Herrestad
O	Löderups strandbad	G	Öster om Stora Herrestad
W	Norr om Öja	H	Söder om Stora Herrestad
		I	Klintholmen
		U	Ensligheten
		V	Hunnestad
		B	Bussjö

Ytterligare områden identifierades i behovsanalysen (L, M, P, Q, R) med klassning *låg prioritet* eller *inte aktuell för allmänt VA* (R) ligger inte med inom tidsramen för denna utbyggnadsplanering.

Figur 1. Karta över identifierade områden enligt behovsanalysen, med dess klassning (röd, orange, gul respektive grön).

3.2 Prioriteringsutredning

Baserat på behovsanalysen, kostnadsbedömningar samt lokal kunskap om områdena så som exempelvis exploateringstryck, efterfrågan på bättre VA eller problem med enskilda avlopp eller dricksvattenförsörjning, har allt material analyserats och diskuterats inom arbetsgruppen för att göra en prioritering mellan områden med stort och måttligt behov av förbättrad VA-försörjning. Detta har gjorts på möten och i workshops.

Nedan sammanfattas resultatet av denna prioritering, som är en sammanvägning av faktorer som omvärldsfaktorer, totala investeringsbehovet och även investeringen uppdelat per fastighet utan respektive inklusive eventuella erforderliga överföringsledningar. Den samlade kunskapen har legat till grund för prioriteringen och sedan utbyggnadsplanen.

Tabell 2. Resultaterande prioritering av områden utifrån olika bakomliggande faktorer. (Bedömning: 1: Hög prioritet, 2: Måttlig, 3: Låg prioritet)

Områden	Prioriteringsklass	Omvärldsfaktorer	Investeringsbehov			
			Totalt (Mkr) ¹		Per fastighet (tkr) ⁴	
			Ansl. ²	Ö-led. ³	Ansl.	Inkl ö-led.
Bjäresjö (A)	1	Boende önskar anslutning, Lst	4,2	5,8-8,6	100	220-270
Öja by (C)	1	Närhet till VO, Lst	2,3	--	85	--
Öja norr (D,W)	1	Närhet till VO, inom vattenskyddsområde	4,3	--	214	--
Öja norr (E)	3	Närhet till VO och nytt exploateringsområde, gles bebyggelse, stort investeringsbehov	3,7	--	370	--
Stora Herrestad (F)	2	Närhet till VO	1,3	--	115	--
Stora Herrestad (G, H)	3	Närhet till VO, stort investeringsbehov, ombyggnadsplaner vatten	9,1	--	300	--
Hammar (J)	3	Lst, stort investeringsbehov	6,4	6,7	200	400
Peppinge (K)	1	Lst, i samband med övrig utbyggnad	7,8	2,3	135	175
Kåseberga landsbygd (N)	1	Lst, i samband med övrig utbyggnad	6,7	11	120	150
Löderup strandbad (O)	1	Lst, hög belastning sommartid, omvandlingsområde	35,3		110	
Sandhammaren & Mälarhusen (S,T)	3	Lst, Långt till VO, höga naturvärden, stort investeringsbehov	Ej beräknat			

¹ Investeringsbehovet i miljoner kronor, för entreprenad-, byggherre- och oförutsedda kostnader.

² Projektkostnaden för utbyggnad av ett ledningssystem för anslutning av fastigheterna.

³ Projektkostnaden för pumpstation och ledning till en anslutningspunkt.

⁴ Framräknad investeringsbehov per ansluten fastighet, inkl investeringen för en eventuell överföringsledning.

Lst=Område som Länsstyrelsen i Skåne län anser bör ingå i verksamhetsområdet

VO=Verksamhetsområde, juridisk gräns för det kommunala VA-åtagandet.

De områden som har ansetts ha högst prioritet i tabellen ovan, har alla pekats ut i behovsanalysen att ha en hög prioritet av att förbättra VA-försörjningen. Prioriteringen av dessa områden överensstämmer också med Länsstyrelsens syn.

För vissa av områdena, Hammar (J), Öja Norr (E) och Stora Herrestad (G, H) anses investeringsbehovet vara för stort i förhållande till antalet fastigheter samt förväntad befolkningsutveckling, varför dessa har prioriterats ned. Även områdena Sandhammaren & Mälarhusen (S, T) har prioriterats ned, då dessa är belägna inom ett komplext naturområde och bebyggelsen framförallt består av sommarboende. I bilagd åtgärdsplan har det förslagits en mer heltäckande och fördjupande utredning för att kunna finna en hållbar VA-försörjning.

Prioritetsklassningen har arbetats vidare med och har resulterat i följande rangordning av utbyggnadsprojektet:

1. Öja
2. Bjäresjö/Hunnestad
3. Löderups strandbad
4. Kåseberga landsbygd
5. Peppinge
6. Norra delen av Stora Herrestad

Att Öja prioriterats högst beror mycket på den pågående expansionen av det intilliggande industriområdet, vilket underlättar för utvidgning av verksamhetsområdet. Det är även angeläget att åtgärda Stora Herrestad avloppsreningsverk, vilket kan lösas i samband med utvidgningen.

I Bjäresjö har det sedan en tid funnit ett tryck från de boende att erhålla en kommunal spillvattenförsörjning. Investeringsbehovet för anslutningarna och överföringsledningar blir dock högt, varför det behövs en viss eftertanke och utredning för hur detta ska lösas. Det stora projektet är att utvidga verksamhetsområdet runt Kåseberga och vidare mot Löderups strandbad. VA-enheten bedömer sig inte ha kapacitet och/eller resurser för att starta detta projekt för längre fram i tiden.

Det minst angelägna området anses den norra delen av Stora Herrestad vara.

3.3 VA-utbyggnadsplan

Utbyggnadsplanen avser påvisa när i tiden arbetet påbörjas med att förse de prioriterade områdena med allmänna VA-försörjningen.

Nedan följer kort beskrivning av områdena med skisserade förslag för hur utbyggnaden kan lösas tekniskt.

3.3.1 Bedömning av investeringsbehov

Exakt hur den tekniska utbyggnadslösningen ska se ut inom respektive område behöver studeras vidare i en detaljprojektering, där även investeringsbehoven bättre kan bedömas.

För denna initiala bedömning av investeringsbehoven för anslutning av områden, har medräknats entreprenadkostnader (arbete och material) inklusive påslag, byggherrekostnader samt oförutsedda kostnader.

Eventuella tillstånd eller andra myndighetsprocesser är inte medräknade i bedömningen.

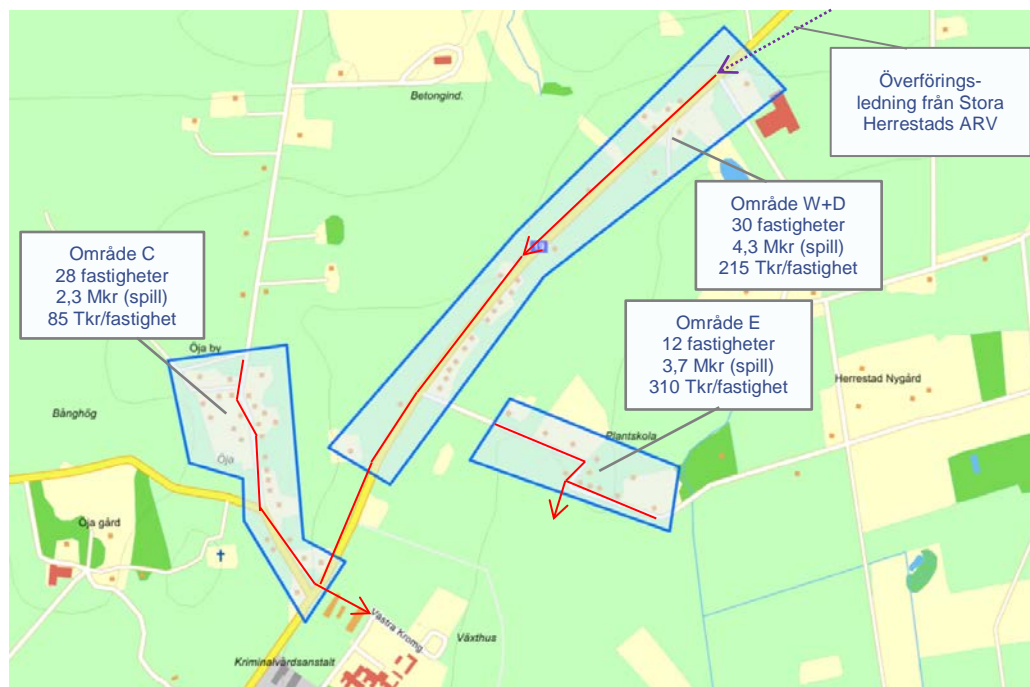
3.3.2 Öja

Öja by är ett högt prioriterat område (C) av både kommunen och länsstyrelsen för utbyggnad av spillvattennät, då byn utgör en större husansamling med enskilda avlopp som riskerar att påverka omgivande miljö. Här finns redan idag kommunal vattenförsörjning.

Hussamlingen nordost om Öja (W) som också är högt prioriterat enligt behovsanalysen då dessa hus är belägna inom vattenskyddsområdet, samt fastigheterna längs väg 19, med måttligt prioritet (D) är inkluderade i utbyggnadsplanen av praktiska skäl.

Industriområdet söder om plantskolan (område E) ska expandera, vilket gör att en anslutningspunkt kommer nära hussamlingen. Dock är området glest bebyggt vilket medför ett högt investeringsbehov, varför det har nedprioriterats och behöver studeras vidare.

Dessa utbyggnaden kan lösas utan direkta överföringsledningar.

Figur 2. Kartbild över Öja med nya tilltänkta verksamhetsområden.

Reningsverket i Stora Herrestad är i behov att stora åtgärder för att säkra den framtida reningen. I och med utvidgningen av verksamhetsområdet längs väg 19, är avståndet till reningsverket kort. Det anses därför ekonomiskt och miljömässigt fördelaktigt att lägga ner verket, istället för att renovera det och för detta anlägga en ny pumpstation samt en överföringsledning som ansluter till det utvidgade verksamhetsområdet, se kartbild ovan.

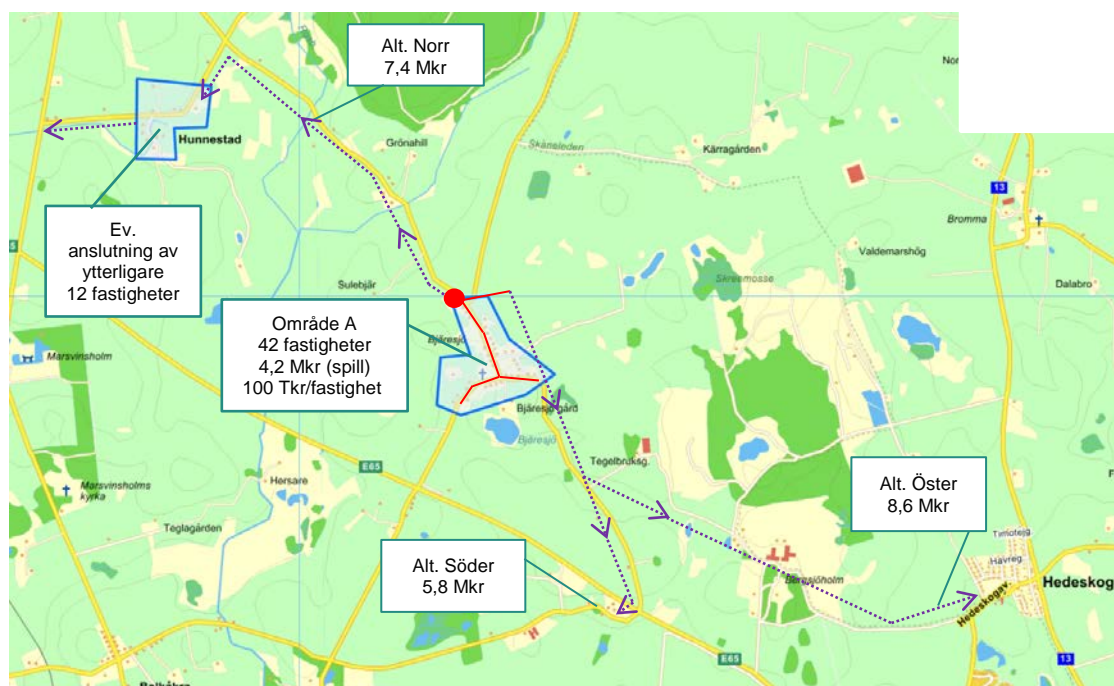

3.3.3 Bjäresjö

Bjäresjö är utpekad som ett högt prioriterat område för utbyggnad av spillvattennät, av både Ystad kommun och Länsstyrelsen. Även de boende i området har önskemål om att få ansluta sina fastigheter. Idag finns redan verksamhetsområde för kommunalt dricksvatten.

Troligtvis kommer försörjningen att lösas med både självfall och i vissa fall med LTA-system. I dagsläget finns det tre alternativ för hur överföringsledningarna till en anslutningspunkt på det befintliga nätet kan anordnas.

1. Alt. Norr – Med detta alternativ kan ytterligare 12 fastigheter anslutas. Hunnestad är även utpekad som ett måttligt prioriterat område både av kommunen och av länsstyrelsen.
2. Alt. Söder – Här kan en outnyttjad vattenledning tjäna som spillvattenledning från Östra Balkåkravägen.
3. Alt. Öster – Med detta alternativ kan ytterligare 4 fastigheter samt Bergsjöholm anslutas till spillvattennätet. Alternativet innebär minst pumpning då det kan rinna med självfall till Sjöhög avloppsreningsverk.

Figur 3. Kartbild över Bjäresjö med olika alternativa vägar för överföringsledning.

3.3.4 Löderups Strandbad

Löderups strandbad är ett område som är högt prioriterat av både kommunen och länsstyrelsen. Här finns varken kommunalt spill- eller dricksvattenförsörjning. Då området är drabbat av erosion eller stor risk för fortsatt sådan, är det känsligt att anlägga VA-installationer nära strandlinjen. Därför har det föreslagits att de fastigheterna (110 st.) längst med kustremsan ska omfattas av ett LTA-system.

Övriga Löderup kan lösas med självfall ner till en huvudstation som sedan pumpar spillvattnet vidare över åsen för vidare överföring. Då passerar det måttligt prioriterade området (N) längs med huvudvägen, vilket då kan anslutas.

Idag finns det en gemensamhetsanläggning för dricksvattenförsörjningen i Löderups strandbad, vilket det anses finnas behov av att ersätta med en kommunal vattenförsörjning när området förses med spillvattenförsörjning.

För att hela Löderups strandbad samt Kåsebergas landsbygd ska kunna försörjas med dricksvatten i framtiden, kommer troligen en kapacitetsökning krävas i dricksvattennätet samt även troligen att en reservoar för utjämning anläggs. Utredning om och hur detta kan ske pågår under 2016 och därför har investeringsbehovet för detta inte medräknats nedan.

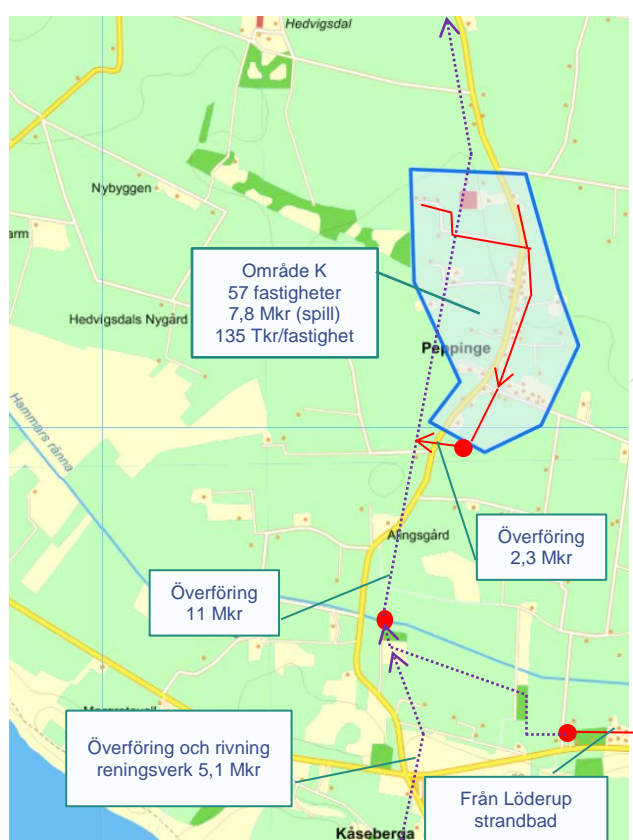

Figur 4. Kartbild över Löderups strandbad och Kåseberga landsbygd med nya tilltänkta

3.3.5 Peppinge

Peppinge är ett högprioriterat område enligt behovsanalysen, vilket även överensstämmer med kommunens och länsstyrelsens prioritering. Här finns redan idag kommunalt dricksvattennät.

Söder om Peppinge kommer den nya överföringsledningen från Löderup strandbad, via en ny central pumpstation som pumpar det vidare till Valleberga. Här släpps spillvattnet på dagens kommunala nät. Spillvatten från Peppinge samhälle föreslås ledas till en huvudpumpstation, där avloppsvattnet samlas och trycks in på överföringsledningen till Valleberga. Se även vidare nedan angående Kåseberga avloppsreningsverk.

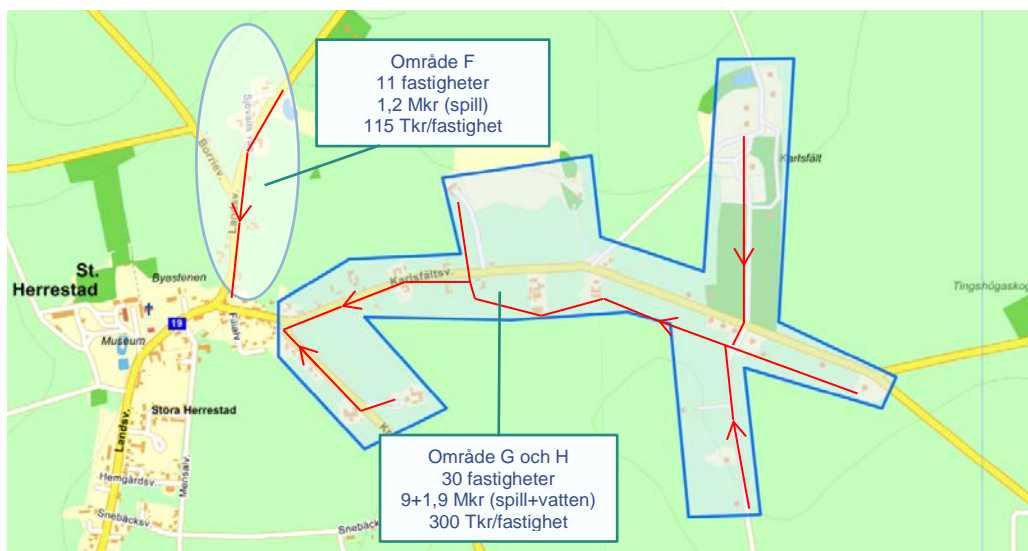
Figur 5. Kartbild över Peppinge med nytt tilltänt verksamhetsområde, samt anslutande överföringsledningar.

3.3.6 Stora Herrestad

Stora Herrestad är enligt behovsanalysen ett måttligt prioriterat område för utbyggnad av spillvattennät, vilket även stämmer överens med kommunens och länsstyrelsens bedömning. Inom området finns idag redan kommunalt dricksvatten.

Området norr om samhället kan anslutas med ett självfallssystem och har prioriterats högre än den östra delen.

Kommunen har planer på delvis bygga om huvudvattenledningen och förnya dricksvattennätet öster om samhället och att i samband med detta även att bygga ut för spillvatten. Däremot påvisar analysen att investeringsbehovet för denna utbyggnad är hög, varför det har bedömts som mindre prioriterat och kräver ytterligare utredning.

Figur 6. Kartbild över Stora Herrestad med tilltänkt utökat verksamhetsområde.

3.3.7 Tidplan

Baserat på prioriteringen som genomförts har en tidsplan för utbyggnad av den allmänna VA-försörjningen tagits fram.

Tidplanen är lagd utifrån kommunens prioritering av vad som kommer ske inom olika områden de närmsta åren. Kommunens mindre avloppsreningsverk har statusbedömts och denna bedömning spelar också in på prioriteringen av områden. Eftersom två verk föreslås att läggas ner (Stora Herrestad och Kåseberga) prioriteras dessa områden, samtidigt som det finns önskemål från boende om påkoppling till det kommunala nätet som kommunen vill tillmötesgå.

Det har även vägts in VA-enhetens personella resurser för att hantera dessa projekt.

Miljöförbundet har inventerat ett stort antal enskilda avlopp som belagts med föreläggande om att utföra åtgärder. För att undvika olika budskap bör därför inventeringsbehovet beslutas gemensamt mellan kommunen och miljöförbundet så det blir tydligt när respektive område kommer att byggas ut.

Tabell 3. Sammanställning av investeringsbehoven (Mkr) per område och inom vilken tidsperiod de bedöms kunna genomföras.

Område	2016-2018	2018-2020	2020-2025	Efter 2025
Öja by	2,3			
Öja norrut	4,3			
Ö-ledn St Herrestad ARV-Öja	3,4			

<i>Delsumma period</i>	10	
Bjäresjö/Hunnestad	10-13	
Ö-ledn Kåseberga ARV-Valleberga	16,2	
Peppinge	10,1	
Löderups strandbad	46,3	
Kåseberga landsbygd	6,7	
<i>Delsumma period</i>	79,3	
Stora Herrestad, norr och öster		X
Hammar		X
Öja plantskola		X

3.3.8 Utvidgning av verksamhetsområden

Utifrån ovanstående utbyggnadsplan föreslås verksamhetsområdet att utvidgas för spillvatten i de upptagna områdena. Det är bara i Löderups strandbad utvidgningen även kommer att omfattat dricksvatten.

I inget av ovanstående områdena har de föreslagits en utvidgning av verksamhetsområdet för dagvatten. Däremot finns det föreslaget ett antal dagvattenutredningar i den bilagda åtgärdsplanen, vilket kan komma påverka storleken på dagens verksamhetsområden.

3.4 Kommunfullmäktige beslut år 2010 avseende riktlinjer för utbyggnad av kommunalt avlopp på landsbygden

Kommunfullmäktige beslutade vid sammanträdet 2010-04-15, Kf § 62, Dpnr 350, att anta riktlinjer för utbyggnad av kommunalt avlopp på landsbygden.

Förutom riktlinjerna beslutade även kommunfullmäktige att utbyggnad och kalkyl skulle ske i följande ordning: 1. *Löderups Strandbad*, 2. *Sjörup/Vallösa*, 3. *Bjäresjö/Hunnestad*.

Kommunfullmäktige beslutade också att om inte kalkylen klarade 130 % av snittkostnaden för att ansluta en fastighet skulle respektive objekt tas upp för ny behandling.

Riktlinjerna som antogs av kommunfullmäktige 2010-04-15:

Förutsättningar för utbyggnad

- Anslutning är endast aktuell om den faktiska anläggningskostnaden per fastighet understiger 130 % av snittkostnaden för att ansluta en fastighet inom verksamhetsområdet

- Anslutning av befintlig samlad bebyggelse är endast aktuell om antalet fastigheter som kan anslutas överstiger 20 st

Obligatorisk anslutning

- Anslutning till det kommunala ledningsnätet är obligatorisk för samtliga fastigheter inom det område för vilket kommunalt VA byggs ut

Anslutningsavgifter

- Fastighetsägaren betalar anslutningsavgift enligt gällande VA-taxa

Inlösen av enskilda anläggningar

- Anläggningen måste vara godkänd av Miljöförbundet för att ersättning ska vara aktuell
- Kommunen betalar ersättning för inlösta enskilda anläggningar yngre än 10 år
- Ersättning utgår med 80 % av verifierade kostnader för anläggningar yngre än 3 år
- För anläggningar äldre än 3 år reduceras ersättningens storlek med 10 % för varje år
- Maximal ersättning är högst anslutningsavgiften enligt gällande VA-taxa

Kalkyler (i 2010 års prisnivå) redovisades för kommunfullmäktige samtidigt som beslutet om riktlinjerna antogs. Kommunfullmäktige beslutade samma år att taxan för anslutningsavgifter år 2010 skulle vara 85 000 kr/fastighet, och därmed var det endast Löderups Strandbad som uppfyllde antagna riktlinjer, dvs. att anslutning endast är aktuell om den faktiska anläggningkostnaden per fastighet understiger 130 % av snittkostnaden för att ansluta en fastighet inom verksamhetsområdet. Enligt kommunfullmäktiges beslut skulle övriga områden tas upp för ny behandling, vilket gjorts inom ramen för arbetet med Vattenplanen.

Vattenplanens analys- och utredningsarbete om förutsättningar och behov av allmän VA-försörjning utifrån 6 § vattentjänstlagens hälso- och miljöaspekter har genomförts baserat på behovsanalys med GIS-verktyg och beskrivs i 3.1 Behovsanalys, 3.1.1 Urvalskriterier, 3.1.2 Resultat och 3.2 Prioriteringsutredning.

Resultatet av behovsanalysen visar att av de områden som prioriterades i kommunfullmäktiges tidigare beslut får Bjäresjö och Löderups Strandbad hög prioritet och Hunnestad får måttlig prioritet. Sjörup/Vallösa bedöms i behovsanalysen inte uppfylla hälso- och miljökraven för att allmän VA-försörjning ska ordnas.

Länsstyrelsen har i skrivelse till kommunen, den 18 september 2014, pekat ut vilka områden myndigheten prioriterar för kommunal VA-försörjning. Sjörup/Vallösa finns inte med bland länsstyrelsens prioriterade områden, vilket styrker resultatet i behovsanalysen.

Om kommunfullmäktige beslutar att anta Vattenplanen inkl. VA-utbyggnadsplanen ersätter Vattenplanen kommunfullmäktiges beslut 2010-04-15 om riktlinjer och utbyggnadsområden.

3.5 VA-utbyggnadens konsekvenser för de mindre avloppsreningsverken

Kommunen har låtit de mindre avloppsreningsverken genomgå en statusbedömning för att uppskatta den aktuella statusen samt vilka åtgärder som de kan vara i behov av.

3.5.1 Sövestad

Det har konstaterats att reningsverket är i behov av renoverings- och ombyggnadsåtgärder, samt även åtgärder på ledningsnätet för att minska påverkan av tillskottsvatten. Åtgärder för reningsverket kommer att finansieras inom den årliga investeringsbudgeten. Det kommer inte att ske någon utvidgning av verksamhetsområdet i Sövestad och ingen annan förväntad belastningsökning. Verket kommer därmed drivas vidare likt idag.

3.5.2 Kåseberga

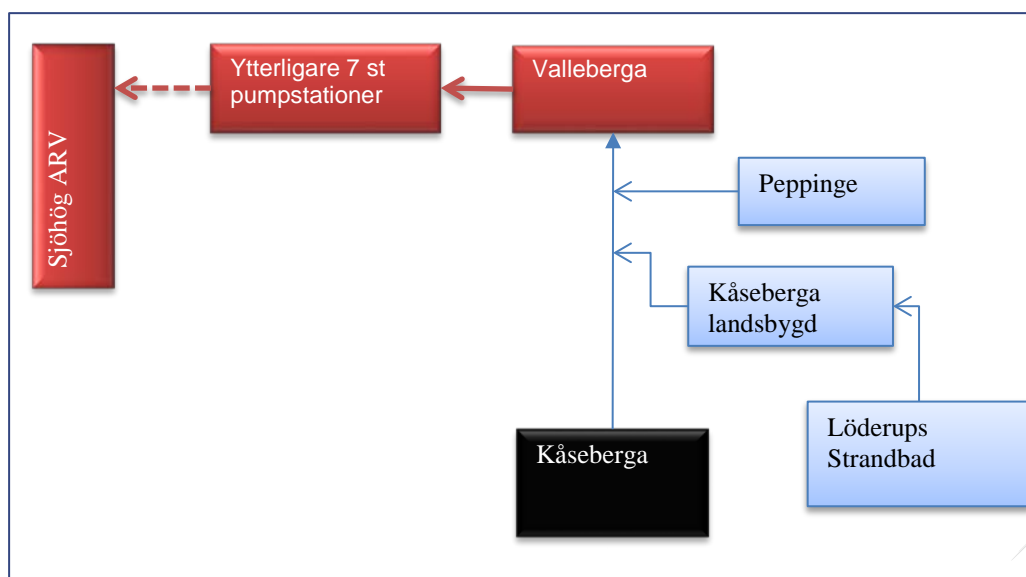
Uppföljning av reningsresultat visar på att Kåseberga avloppsreningsverk är fungerande och klarar av dagens belastning, samt att påverkan av tillskottsvatten anses som normal. Dock finns det ett framtida upprustningsbehov.

Med den planerade utvidgningen av verksamhetsområdet för att även omfatta Löderups strandbad kommer avloppsreningsverket i Kåseberga inte att ha kapacitet för att ta emot den mängden spillvatten. Det har översiktligt studerats om det går att bygga ut verket för att klara av den ökade belastningen. En utbyggnad av verket bedöms inte som gångbart, då verket är beläget nära bebyggelse samt att det finns andra motstående intressen i närområdet. En ny lokalisering inom närområdet, anses inte heller gångbart då det även medför konflikt med flertal riksintressen. Det enda realistiska alternativet bedöms vara att avveckla och riva verket, samt att bygga en ny pumpstation med överföringsledning upp till närmsta anslutningspunkt i Valleberga.

Initialt kommer denna pumpstation troligen att klara av den ökade belastningen, men allt eftersom utbyggnaden sker kommer det att krävas kapacitetsökningar i dagens system och/eller utjämning av de tillkommande flödena.

Utökningen av verksamhetsområden enligt denna planering kommer att innebära långa överföringsledningar med ett flertal pumpstationer (10-11 st.) längs vägen för att överföra spillvatten från Löderups strandbad och slutligen till Sjöhögs avloppsreningsverk.

Figur 7. Schematisk bild av hur överföringen av spillvatten kommer att se ut då Kåseberga ARV läggs ner och Löderups strandbad, Kåseberga landsbygd och Peppinge inkluderas i verksamhetsområdet.

3.5.3 Stora Herrestad

Enligt statusbedömningen är Stora Herrestad avloppsreningsverk i behov av åtgärdsarbeten samt även saneringsarbeten på ledningsnätet.

Det har bedömts att investeringsbehovet är mindre att riva verket och anlägga en överföringsledning till den närmsta punkt i den planerade utökningen av verksamhetsområdet, jämfört med att reinvestera i verket. Längden på överföringsledningen skall bli ca 1,5 km.

Dock bör utbyggnaden föregås av en genomförd sanering av spillvattennätet, då det idag påvisar stora mängder tillskottsvatten.

3.6 Principer för finansiering av utbyggnad

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster anger förutsättningarna för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen och finansieringen av detta.

30 §

Avgifterna får inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen.

31 §

Avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Om vattentjänsterna för en viss eller vissa fastigheter på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet, ska avgifterna bestämmas med hänsyn till skillnaderna.

3.6.1 Vad är "skäligt och rättvist"?

En viktig grundprincip är att avgifterna inte får generera en vinst för huvudmannen och alltså inte användas för att t.ex. finansiera annan kommunal verksamhet. Det är däremot tillåtet att jämna ut resultatet mellan åren och bygga upp en vinst i verksamheten under några år för att finansiera en planerad investering.

En annan viktig grundprincip är att avgifterna ska fördelas mellan kunderna på ett sätt som är "skäligt och rättvist". Detta innefattar både fördelning mellan olika brukare idag och mellan olika generationer av brukare.

3.6.2 Särtaxa

För utbyggnad av VA-anläggningar utanför nuvarande verksamhetsområde kommer det att krävas betydligt större investeringar, och dessa kommer inte att kunna täckas av de normala avgifterna.

Särtaxa kan enligt 31§ LAV användas för brukningsavgift och/eller anläggningsavgift. Särtaxa för brukningsavgifter kan motiveras för områden som har högre drift- och underhållskostnader. Den är lite svårare att administrera men det går att genomföra. Särtaxa för anläggningsavgiften kan vara motiverad av stora investeringar vid utbyggnad. Denna modell är lättare att administrera eftersom det är en engångsavgift.

Det är viktigt att kunna redovisa skälen till särtaxa. Detta har varit helt avgörande vid prövning i Statens VA-nämnd. Stora avstånd och överföringsledningar kan vara skäl till särtaxa. Men om det redan förekommer överföringsledningar till andra områden, dit man byggt ut utan att ta ut särtaxa, kan det bli svårt att vinna i en prövning.

Enligt vattentjänstlagen ska inte VA-kollektivet som helhet subventionera en dyr VA-utbyggnad om skillnaderna är beaktansvärda och beror på särskilda omständigheter.

Det är också viktigt att bedöma avgifternas storlek ur brukarens perspektiv. Hur stor anläggningsavgift tål en fastighetsägare – i befintliga fastigheter och i nya fastigheter? Hur mycket ökar fastighetens värde i och med att den får kommunalt VA? En fråga som kan undersökas är huruvida det är möjligt att finansiera anläggningsavgifter med ett bostadslån alternativt att kommunen kan medge en avbetalningsplan.

3.6.3 Avgifter och ekonomi i balans

Ystads kommun står inför stora ekonomiska åtagande när åtgärderna enligt VA-planen realiseras. Inför varje budgetår görs en analys av de ekonomiska konsekvenserna för befintlig verksamhet, planerade investeringar och nya anslutningar för det kommande budgetåret samt för planåren för att simulera fram vilka årliga intäkter från brukningsavgifter som krävs för att uppnå en ekonomi i balans. Med VA-planen som underlag kan kommunen nu prognostisera taxeutvecklingen i ett längre tidsperspektiv.

En VA-huvudman får inte gå med vinst enligt vattentjänstlagen och uttaget av VA-avgifter får endast täcka nödvändiga kostnader. VA-huvudmannen ska göra ett nollresultat under max ett treårsintervall.

Avgifterna för VA-verksamheten är uppdelade på anläggningsavgifter och brukningsavgifter. Anläggningsavgiften är en engångsavgift och syftar till att täcka kostnader för att förse fastigheten med allmänt VA. Brukningsavgiften ska täcka löpande kostnader som drift och underhåll, personalkostnader och kapitaltjänstkostnader.

Då utbyggnaden av den allmänna VA-försörjningen enligt grundprincipen i vattentjänstlagen ska vara självfinansierande behöver anläggningsavgiften kontinuerligt anpassa till utbyggnadskostnaden. Om anläggningsavgiften inte har 100 % kostnadstäckning blir effekten att de anläggningskostnader som inte finansieras av anläggningsavgifter istället vältras över till det befintliga kollektivet och finansieras med brukningsavgifter. Vattentjänstlagen ställer krav på VA-huvudmannen att tillämpa rättvisa och skäliga avgifter. Det anses orättvist och oskäligt att det befintliga kollektivet ska betala de kostnader som direkt hör till de nya brukare som ansluter sig till den allmänna

anläggningen. Det finns möjlighet att ta ut särtaxa då det uppstår beaktansvärda kostnadsskillnader för vissa fastigheter.

Anläggningsavgiften ska som tidigare nämnts i normalfallet täcka de genomsnittliga investeringskostnaderna för att ansluta en ny fastighet, men prejudicerande rättsfall visar att det anses skäligt och rättvist om minst 70–80 % av de totala kostnaderna täcks av anläggningsavgifter och att resterande 20-30 % täcks av bruksavgifter.

Med nuvarande VA-taxa för anläggningsavgifter i Ystads kommun kommer kostnadstäckningen bli mindre än 50 % för de investeringar som finns i denna plan för VA-utbyggnad på landsbygden. För att finansiera VA-utbyggnaden utanför nuvarande verksamhetsområden behöver anläggningsavgiften ses över och höjas till en nivå som ger minst en 70–80 % kostnadstäckning. De ekonomiska konsekvenserna för bruksavgifterna behöver därefter analyseras i budgetprocessen för att uppnå en ekonomi i balans.

4 Plan i väntan på VA-utbyggnad

Även om ett område har prioriterats för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen kan det dröja många år innan det blir aktuellt. Under denna tid måste den enskilda avloppsanläggningen fungera tillfredsställande men den behöver inte vara långsiktigt hållbar. Föreningens utsläpp från dåligt fungerande avloppsanläggningar måste begränsas, samtidigt som fastighetsägarna inte bör tvingas till stora investeringar som riskerar bli onyttiga när utbyggnaden genomförs.

Ystad-Österlenregionens miljöförbund utövar tillsyn och prövning för enskilda avlopp och har tillsynsansvaret över att kraven enligt miljöbalken samt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd följs. Fastighetsägaren har det fulla ansvaret för att den enskilda avloppsanläggningen är godkänd och fungerar på ett tillfredsställande sätt. Varje ärende avgörs enskilt med skälighetsbedömning. I bedömningen tar miljöförbundet hänsyn till om den enskilda anläggningen är belägen inom ett specifikt skyddsvärt område ur miljö- och hälsoskyddsperspektiv.

Ystad-Österlenregionens miljöförbund har nära samarbete med VA-enheten för att ha god kännedom om vilka områden som prioriteras när Ystads kommun planerar att bygga ut det kommunala avloppsledningsnätet. I de områden där Ystads kommun planerar utbyggnad avvaktar miljöförbundet antagandet av VA-enhetens plan, eftersom många nya enskilda avloppsanläggningar kan påverka framtida möjligheter i det specifika området att åtgärda avlopp på ett långsiktigt hållbart sätt genom kommunal utbyggnad av avloppsnätet. Miljöförbundet avvaktar även för att inte fastighetsägarna skall få krav från två håll och först tvingas investera i en ny enskild anläggning och sedan för anslutning till det kommunala avloppsnätet när det blir verksamhetsområde. I vissa fall kan det dock dröja många år innan det blir utbyggnad i det aktuella området. Mot bakgrund av detta har Ystad-Österlenregionens miljöförbund utarbetat en handlingsplan över vilka krav som skall ställas på fastighetsägare som inte har godkända enskilda avloppsanläggningar och inom vilken tidsram dessa måste åtgärdas, se rubrik 6.2.4 Handlingsplan för inventering och kartläggning av enskilda avlopp och rubrik 6.2.5 Handläggning inom område med planerad kommunal utbyggnad

I de fall där Ystads kommuns VA-enhet, inom två år planerar utbyggnad i område med stor risk för negativ påverkan på miljön från utsläpp av avloppsvatten ställer miljöförbundet i normalfallet inga krav på åtgärder. I de fall där Ystads kommuns VA-enhet, inom fem år planerar utbyggnad i område med normal risk för negativ påverkan på miljön från utsläpp av avloppsvatten ställer miljöförbundet i normalfallet heller inga krav på åtgärder. Om inte miljöförbundet bedömer att den befintliga avloppsanläggningen är i så dåligt skick att anläggningen måste åtgärdas snarast.

I de fall där Ystads kommuns VA-enhet, inom två till tio år planerar utbyggnad i område med stor risk för negativ påverkan på miljön från utsläpp av avloppsvatten ställer miljöförbundet krav på enklare kortsiktiga åtgärder tex sluten tank. I de fall där Ystads kommuns VA-enhet, inom fem till tio år planerar utbyggnad i område med normal risk för negativ påverkan på miljön från utsläpp av avloppsvatten ställer miljöförbundet krav på enklare kortsiktiga åtgärder tex sluten tank. Detta kortsiktiga alternativ kan vara bättre kostnadsmässigt, med mindre miljöpåverkan, kortsiktigt hållbart samt lättare att återställa när fastigheten ansluts till det kommunala avloppsnätet. Även i detta fall gäller att den befintliga avloppsanläggningen inte får vara i så dåligt skick att anläggningen måste åtgärdas snarast.

I de fall där planerad utbyggnad av kommunalt avloppsnät dröjer mer än tio år ställer miljöförbundet krav på normala åtgärder vad avser enskilda avloppsanläggningar.

Områden med stor risk för negativ påverkan för miljö- och hälsoskydd är t.ex. områden med höga utpekade värden som kan påverkas negativt av avloppsvatten, direktutsläpp till ytvatten som tex sjöar och vattendrag, badplatser, områden med samlad bebyggelse, närhet till dricksvattentäkter och större sammanlagd belastning.

Om fastigheten inte ligger inom verksamhetsområde och det inte finns några planer på utbyggnad, kan fastighetsägaren själv bekosta anläggandet och ledningsdragningen fram till en anvisad anslutningspunkt och på så sätt ansluta fastigheten till det kommunala avloppsnätet. Flera fastighetsägare kan även gå ihop och bilda förening och på så sätt dela på kostnaden för ledningsdragningen. I områden med sämre förutsättningar för enskilda anläggningar och i områden med tätare bebyggelse utanför kommunalt avloppsnät bör gemensamhetsanläggningar väljas. För områden där det förekommer få eller enstaka fastigheter och det inte finns behov enligt vattentjänstlagen eller där det blir en oskäligt stor ekonomisk kostnad att ansluta till kommunalt avloppsnät väljs enskilda anläggningar. Nya gemensamhetsanläggningarna och enskilda avloppsanläggningar som anläggs ska lösas med robust och långsiktigt hållbar teknik.

5 Plan för enskild VA-försörjning

5.1 Inledning

De områden som inte kommer att beröras av VA-utbyggnadsplanerna kommer även fortsättningsvis att ha kvar sina enskilda eller gemensamma VA-lösningar. Ansvaret för anläggningarna ligger på fastighetsägaren enskilt eller samlat i en gemensamhetsanläggning.

5.2 Enskilda avloppsanläggningar

Ystad-Österlenregionens miljöförbund utövar tillsyn och prövning för enskilda avlopp, i de tre kommunerna Ystad, Tomelilla och Simrishamn, och har tillsynsansvaret över att kraven följs enligt miljöbalken (SFS 1998:808) samt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899). Inom Ystad-Österlenregionens miljöförbund finns ca 9200 enskilda avloppsanläggningar, varav ca 2500 är inom Ystads kommun. Enskilda avlopp omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt och ansökan om tillstånd eller anmälan ska ställas till Ystad-Österlenregionens miljöförbund om ny anläggning eller ändring skall göras på befintlig avloppsanläggning.

5.2.1 Inventering och kartläggning

Inventering av enskilda avlopp har varit ett arbete som pågått sedan sjuttioalet och miljöförvaltningarna har haft ett fortlöpande arbete med att inventera och sammanställa informationen i register. Informationen insamlades från början i pärmar i dokumentform. När Ystad-Österlenregionens miljöförbund bildades 2009 så konverterades informationen från de tre kommunerna Ystad, Tomelilla och Simrishamn och ett nytt register började upprättas. Mycket information finns fortfarande endast i pappersform i de tre kommunernas olika centralarkiv. Ystad-Österlenregionens miljöförbund lägger mycket fokus på att uppdatera och få in all information angående fastigheternas avloppsanläggningar i ett samlat avloppsregister.

Sedan 2013 har flera hundra inventeringar av enskilda avloppsanläggningar utförts i Ystad kommun med fokus på Nyboråns avrinningsområde. Arbetet har varit heltäckande och varje fastighet inom områdena har inventerats om inte en ny avloppsanläggning har anlagts inom de närmsta åren. Arbetet har utförts områdesvis för att fastighetsägarna ska få lika förutsättningar att kunna bilda gemensamhetsanläggning om inte i första hand kommunal utbyggnad sker. Inventeringarna har utförts bland annat väster om Nybroån i områdena, Öja, Bussjö, Bromma, Borrie, Fredriksberg, Bredasten, Herrestad, Fårarp, Svenstorp, Högestad och öster om Nybroån bland annat i områdena Glemminge-Tågarp, Frörum, Örum, Hörum och Hagestad.

Ystad-Österlenregionens miljöförbund har hösten 2015 utarbetat en handlingsplan för inventering och kartläggning av enskilda avlopp i regionen med områdesprioritering. I den föreslagna takten och med de resurser som finns att tillgå beräknas arbetet med inventering och vidtagna åtgärder vara slutfört till årsskiftet 2025, se rubrik 6.2.4 Handlingsplan för inventering och kartläggning av enskilda avlopp.

5.2.2 Bedömning och uppföljning av enskilda avlopp

Fastighetsägaren har det fulla ansvaret för att den enskilda avloppsanläggningen är godkänd, sköts och fungerar på ett tillfredsställande sätt utan att orenat avloppsvatten släpps ut i naturen. Varje ärende avgörs i varje enskilt fall med skälighetsbedömning. I bedömningen tar miljöförbundet hänsyn till platsens förmåga att ta hand om och rena avloppsvattnet samt om den enskilda anläggningen är belägen inom ett specifikt skyddsvärt område ur miljö- och hälsoskyddsperspektiv. Riktlinjer för detta finns i Ystad-miljöförbundets utarbetade bedömningsgrunder, bilaga Bedömningsgrunder för enskilda avloppsanläggningar 2015. Miljöförbundet tog, i samband med beslut om bedömningsgrunderna för enskilda avlopp under hösten 2015, även beslut om en tidsram för när påtalade brister ska vara åtgärdade. Tidsramen är konkret, realistisk och kommer att kunna hållas enligt uppgift från miljöförbundet.

Valet av teknisk lösning beror till stor del på de geologiska förutsättningar som finns på platsen, närheten till dricksvattentäkter och känslig miljö samt om det krävs en effektivare rening ur hälso- och/eller miljöskyddssynpunkt. Inom vattenskyddsområde och intill vattentäkter kan det finnas särskilda krav eller förbud på avloppsanläggningar. Ystad-Österlenregionens miljöförbund har under 2015 utarbetat nya bedömningsgrunder för enskilda avloppsanläggningar, se bilaga Bedömningsgrunder för enskilda avloppsanläggningar 2015. Dessa bedömningsgrunder har baserats på det dagliga arbetet med information, rådgivning och tillståndsprövning av enskilda avloppsanläggningar.

Bedömningsgrunderna härstammar från ett projekt om enskilda avlopp inom Miljösamverkan Skåne där målet var att fastställa tydliga gemensamma kravregler och likvärdiga bedömningar för Skåne. Ystad-Österlenregionens miljöförbund har utgått från detta material och antagit egna bedömningsgrunder 2010 som under hösten 2015 reviderats och utökats.

Vid inventeringen av bedöms avloppsanläggningen antingen klara ställda reningskrav eller bedömas som icke godkänd. Om anläggningen inte bedöms som godkänd lämnas råd om åtgärder med en åtgärdstid om ett och ett halvt år från inventeringsdatum. Anläggningen ska då vara färdigställd inom denna angivna tid. Om åtgärder inte har kommit till stånd inom den tid som angavs vid rådgivningen meddelas föreläggande om åtgärder med vite. Beslut utfärdas om förbud att använda anläggningen där åtgärder inte vidtagits inom angiven tid. Total normal åtgärdstid är som längst två år.

Dispens från kravet på åtgärd kan medges i de fall då belastningen är obefintlig eller mycket låg. Obebodda fastigheter, fastigheter där bostaden används av enstaka personer eller där man annars på trovärdigt sätt kan belägga att mängden avloppsvatten är mycket låg kan beröras. Det finns ingen förtryckt ansökningsblankett för dispens. Anhållande om förlängd åtgärdstid ställs skriftligen till miljöförbundet per mail eller brevpost. Prövning av en ansökan om dispens baseras på de faktiska förhållanden som råder vid ansökningstillfället. Beviljad dispens är personlig och gäller så länge redovisade förhållanden inte förändras. Dispens avser enskild avloppslösning. Om fastigheten kommer att omfattas av utbyggnad av kommunalt avloppsnät kan bedömningen komma att ändras.

5.2.3 Information och rådgivning

Miljöförbundet arbetar med kommunikation, information och rådgivning om de brister och åtgärder som bör åtgärdas. Miljöförbundet tillhandahåller information och länkar på sin hemsida och kan medverka vid informationsmöten i samarbete med t.ex. VA-enheten.

Miljöförbundet har under de tre åren 2013-2015 anordnat en avloppsmässa dit kommuninnevånare och intressenter kunnat komma för att få rådgivning och information.

5.2.4 Handlingsplan för inventering och kartläggning av enskilda avlopp

Ystad-Österlenregionens miljöförbund har hösten 2015 utarbetat en handlingsplan för inventering och kartläggning av enskilda avlopp i regionen med områdesprioritering. I den föreslagna takten och med de resurser som finns att tillgå beräknas arbetet med inventering och vidtagna åtgärder vara slutfört till årsskiftet 2025.

5.2.4.1 Inventering/Kartläggning

Områdesprioritering (områdena markerade på kartan)

Prioritet	Område	Tidsram
1	Slutföra Nybroåns och Södra Kävlingeån avrinningsområde	2016
2	Slutföra Verkeåns, Norra Kävlingeåns, Juleboda och Mölleåns avrinningsområde	2017
3	Tommarpsåns avrinningsområde	2017-2018
4	Kabusaåns avrinningsområde	2019
5	Svarteåns och Charlottenlundsbäckens avrinningsområde	2020
6	Tykeåns, Kyhlsbäckens, Skäggabäckens avrinningsområde samt kustzonen mellan Skillinge och Simrishamn	2021
7	Rörums norra och södra ås, knäbäckens och Klammersbäckens avrinningsområde samt avrinningsområden för bäckarna invid Kivik	2022
	Kartläggning genomförd och åtgärder vidtagna	2025

Handläggningsprioritering

Prioritet	Status	Åtgärd
1	Inte tidigare inventerade fastigheter	Anläggningens utformning klarläggs definitivt.
2	Tidigt inventerade fastigheter utan registrerade uppgifter om utformning (Inventering före 2000)	Anläggningens utformning klarläggs definitivt.
3	Tidigt inventerade fastigheter med registrerade uppgifter om utformning (Inventering före 2000)	Skrivelse med information om vad som konstaterades vid inventering, bilaga grön-gul-röd. Begäran om uppgift – är status oförändrad?
4	Nyligen inventerade fastigheter med registrerade uppgifter om utformning och råd om åtgärd. (Inventering efter 2000)	Uppföljning av åtgärd och påminnelse alt. föreläggande beroende på ärendestatus.

5	Fastigheter med tillståndsgiven dokumenterad anläggning inrättad 1987-2000	Uppföljning av funktions-/egenkontroll primärt genom egenkontrollenkät
---	--	--

Åtgärdsstider för icke godkända anläggningar

Ärendestatus	Tidsram
Anläggningen uppfyller inte idag gällande funktionskrav. Råd om åtgärder meddelas. Anläggningen skall vara färdigställd inom angiven tid.	1,5 år
Om åtgärder inte har kommit till stånd inom den tid som angavs vid rådgivningen meddelas föreläggande om åtgärder med vite. Beslut om förbud att använda anläggningen om åtgärder ej vidtas inom angiven tid.	6 månader
Total åtgärdstid	2 år

5.2.4.2 Handläggning inom område med planerad kommunal utbyggnad

Åtgärd	Utbyggnad av kommunalt avlopp planerad. Område med stor risk för negativ påverkan på miljön från utsläpp av avloppsvatten. Planerad utbyggnad inom	Utbyggnad av kommunalt avlopp planerad. Område med normal risk för negativ påverkan på miljön från utsläpp av avloppsvatten. Planerad utbyggnad inom
Ingen inventering Inga krav på åtgärd	2 år	5 år
Krav på åtgärd. Enklare kortsiktig lösning kan godtas	2-10 år	5-10 år
Krav på åtgärd. Normal åtgärd krävs	Mer än 10 år	Mer än 10 år
Områden med stor risk för negativ påverkan är t.ex. områden med höga utpekade värden som kan påverkas negativt av avloppsvatten, områden med samlad bebyggelse och större sammanlagd belastning.		

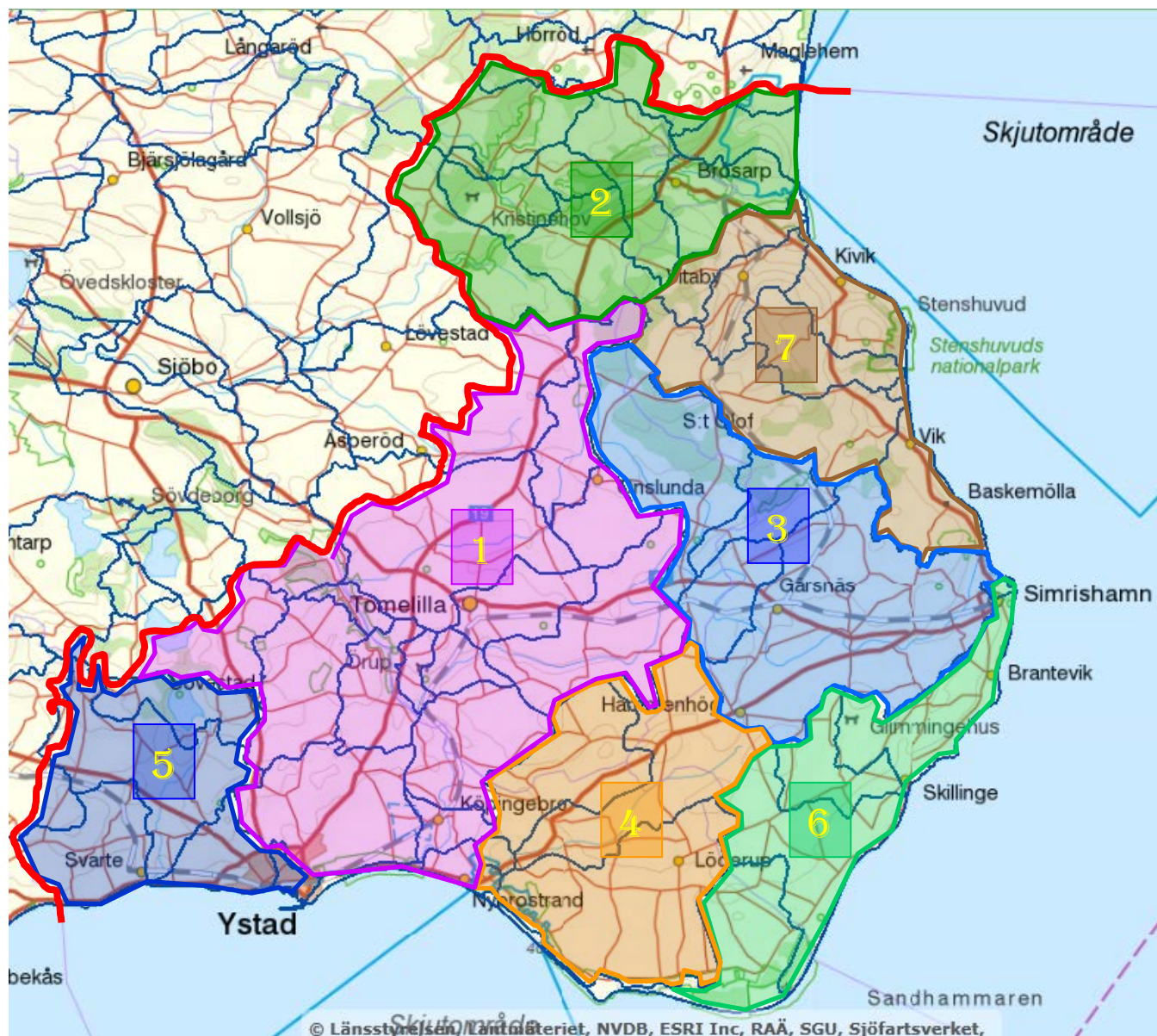
5.2.4.3 Dispens

Dispens från kravet på åtgärd kan medges i de fall då belastningen är obefintlig eller mycket låg.

Obebodda fastigheter, fastigheter där bostaden används av enstaka personer eller där man annars på trovärdigt sätt kan belägga att mängden avloppsvatten är mycket låg kan beröras.

Prövning av en ansökan om dispens baseras på de faktiska förhållanden som råder vid ansökningstillfället. Beviljad dispens är personlig och gäller så länge redovisade förhållanden inte förändras.

Dispens avser enskild avloppslösning. Om fastigheten kommer att omfattas av utbyggnad av kommunalt avloppsnät kan bedömningen komma att ändras.

6 Plan för samverkan i frågor rörande VA-försörjning

6.1 Förvaltningsövergripande samverkan kring VA-försörjning

6.1.1 Klimatanpassning

- *Dagvattenhanteringen ska lyftas fram i samhällsplaneringen med beaktande av klimatförändringar och miljöbelastning genom att dagvattenfrågan belyses tidigt i planprocessen eller i utredningsskedet.*
- *Det ska framgå vem som ansvarar för att åtgärderna som krävs blir genomförda.*

6.1.1.1 Översvämningskartläggning

Klimatförändringarna kommer högst troligen medföra att Sverige blir både varmare och blötare. Risken för extremväder ökar med tillhörande problem för viktiga samhällsfunktioner. När klimatet förändras påverkas människor och deras egendom, företag, kommunal och statlig verksamhet, vilket gör att såväl myndigheter, kommuner, företag som enskilda fastighetsägare kommer att behöva vidta klimatanpassningsåtgärder.

Klimatanpassning handlar om att anpassa samhället till de klimatförändringar vi redan märker av idag och till de som vi inte kan förhindra i framtiden. Hur kraftiga de framtida konsekvenserna blir beror mycket på hela världens arbete med att minska utsläppen av växthusgaser och på hur väl anpassat vårt samhälle hinner bli. Men även i det mindre perspektivet behövs åtgärder, både för att minska påverkan på klimatet samt för att minska riskerna och konsekvenserna.

Det finns i dagsläget ingen heltäckande översvämningskartläggning för kommunen. Översiktsplanen tar upp klimatanpassningen genom att peka ut platser som är olämpliga att bebygga ur ett översvämningsperspektiv. Denna analys avser kommunen fördjupa till ett mer konkret planeringsverktyg, för hur man ska hantera mer nederbörd i befintliga områden.

Kommunen behöver öka sin kunskap om var och hur omfattande översvämningsrisker det skulle bli vid ett mycket kraftigt eller långvarigt nederbördstillfälle och/eller i kombination med höga havsnivåer. Översvämningsrisker och höga ytvattennivåer hänger ofta ihop med ett överbelastat ledningsnät och detta behövs utredas och belysas. Resultatet kan sedan ligga till grund för stads- och bebyggelseplaneringen, samt om det behöver vidtas konsekvensreducerande åtgärder. En översvämningskartläggning är även ett viktigt underlag för dagvattenstrategi och dagvattenplan.

6.1.1.2 Dagvattenstrategi och dagvattenplan

Dagvattenstrategi och dagvattenplaner syftar bl.a. till att arbeta med klimatanpassningen och skapa riktlinjer för kommunens och privata aktörers planeringsarbeten.

Kommunen har tidigare och behöver fortsätta ta hänsyn till kusterosionen i sin samhällsutveckling, då den långsträckt kusten troligen att påverkas i ännu högre utsträckning i framtiden. Det är även viktigt att väga in detta i utbyggnaden av VA-försörjningen. Den ökade nederbörden i kombination med en ökad befolkning och bebyggelse i kommunen ger direkta effekter på ledningsnäten, pumpstationer och reningsverk, vilket redan idag syns.

Det finns behov av att upprätta en dagvattenstrategi för kommunen, som sedan antas politiskt och implementeras i organisationen. Arbetet ska ske i en samverkan mellan de olika berörda förvaltningarna.

I dagvattenstrategin kommer dagvattenfrågor för befintliga områden samt exploateringsområden att behandlas för att en hållbar dagvattenhantering ska uppnås genom rening och fördröjning.

Strategin bör inkludera kommunens mål och strategier för att skapa en hållbar dagvattenhantering samt redogörelse för lagstiftning och berörda aktörer. I befintliga områden behöver funktionen på dagvattenanläggningar klargöras liksom hur de bör skötas för att deras syfte ska upprätthållas.

Denna strategi kommer därefter att realiseras i en dagvattenplan som beskriver de åtgärder som det finns behov av. För att dagvattenfrågor ska följa med från idé till exploatering och driftskede ska ansvarsfördelningen mellan olika avdelningar klargöras. Planen ska ange vilka frågor som måste behandlas i planprocessen och även visa på typexempel på dagvattenlösningar för rening och fördröjning.

6.1.2 Dagvattenhantering i dikningsföretag

Inom framförallt östra delen av kommunen har det skett stora utdikningar av landskapet för att skapa högre eller mer produktiv odlingsmark under 1900-talets början. Detta har skett i samband med expansion av samhällen och byar, där det i vissa fall även har inkluderats dagvattenhantering från samhällena.

Ett dikningsföretag skapades för att höja värdet på marken eller förbättra funktionen på ett avvattningsystem. Områden som påverkades positivt av åtgärden kallades båtnadsområde. När dikningsföretagen bildades hade alla en aktiv styrelse och de fastigheter inom båtnaden innehade en andel, vilket de betalade en årlig avgift för.

Under årens lopp har oftast dessa styrelser blivit mer och mer inaktiva, samtidigt som nya fastighetsägare har övertagit fastigheterna utan kännedom om sin andel. Det har fått till följd att många dikningsföretag inte underhålls. I t.ex. Glemmingebro, Köpingebro och Löderup har det uppstått översvämningsskador som en följd av detta.

I samband med att nya bostadsområden byggdes ut på 1960-talet och 1970-talet så byggde kommunen ut vatten- och spillvattenledningar till alla fastigheter i byarna. Dagvattenledningar byggdes däremot endast ut för de nya bostadsområdena, medan övriga delar av byarna fortsatte ha avvattningen via dikningsföretagen.

Avvattningen av fastigheter och mark inom byarna är därför en del i ett komplext hydrauliskt system med flera dikningsföretag och kommunala dagvattenledningar.

Ystads kommun vill ta fram riktlinjer för hantering av avvattningen i de här områdena så att kommunen kan bidra till att nå hållbara lösningar.

Glemmingebro är en by som lämpar sig för ett pilotprojekt för att kunna analysera problematiken, utreda dagvattensystemets funktion och kapacitet, samt att utreda ansvarsfördelningen. Syftet med projektet är att ge ett underlag till riktlinjer och ställningstagande i hur kommunens fortsatta arbete med dagvattenhantering och avvattnings fortsättningsvis ska vara.

6.2 Regional samverkan kring VA-försörjning

- *För att uppnå VA-policyns målsättningar behöver kommunens VA-verksamhet samarbeta med externa aktörer både lokalt och regionalt*

6.2.1 Leverans av dricksvatten till Simrishamns kommun

Samhällsbyggnadsnämnden i Simrishamn har riktat en framställning till Ystads kommun om köp av vatten för att långsiktigt kunna trygga vattenförsörjningen i Simrishamns södra delar.

VA-enheten bedömer att det finns goda förutsättningar för att kunna tillgodose Simrishamns behov av att köpa vatten från Ystads kommun. Nedraby vattenverk är dimensionerat för en vattenproduktion med 17 000 m³/dygn och under ett normaldygn förbrukar kommunens VA-kunder ca 8 000 m³. Vattenverkets kapacitet medför att kommunen därmed med god marginal kan leverera Simrishamns kommuns begäran om max 2 000 m³/dygn på lång sikt. En högre beläggning i Nedraby vattenverk innebär ekonomiska stordriftsfördelar i och med att de fasta produktionskostnaderna kan fördelas på större produktionsvolymmer.

En teknisk utredning har påbörjats för att kontrollera om befintligt vattenledningssystem har tillräcklig kapacitet för att distribuera begärd mängd vatten från Nedraby vattenverk till Löderup via Glemmingebro vattenverk eller om det krävs kapacitetsökningar på det befintliga systemet. För att möjliggöra vattenleveransen måste en ny vattenledning anläggas mellan Löderup och kommungränsen inklusive en mätkammare för att kunna mäta exakt leverans av vatten. Med stöd av nämnda tekniska utredningar och vid behov tekniska lösningar för att uppnå tillräcklig distributionskapacitet kan ett avtalsförslag med kostnadsfördelningsmodell upprättas.

Det finns ett gemensamt intresse att utveckla samverkan i VA-verksamheten och att medverka till en positiv långsiktig utveckling av vattenförsörjningen i den sydöstra delen av Skåne. Detta är ett praktiskt exempel där två kommuner kan träffa affärsmässiga uppgörelser som är gynnsamma för samtliga involverade parter och därmed för invånarna i respektive kommun.

6.2.2 Uppströmsarbete

Då kommunens centrala avloppsreningsverk, Sjöhö, även tar emot och behandlar avloppsvatten från Skurups kommun är det viktigt att ta ett samlat grepp kring uppströmsarbetet, särskilt som kommunen har för avsikt att REVAQ-certifiera Sjöhö.

Likaså är det viktigt att VA-enheten verkar för ett gott samarbete och utbyte med Ystad-österlenregionens miljöförbund kring uppströmsarbetet. En plan för hur ett sådant samarbete skulle kunna se ut behöver tas fram.

7 Övriga åtgärder

7.1 Uppföljning och fortsatt arbete

VA-planen bedöms kunna medföra positiva effekter i Ystads vattenmiljöer, främst genom att områden som tidigare haft enskilda avlopp ansluts till den kommunala VA-anläggningen, genom att åtgärda bristfälliga enskild avlopp och genom att ta fram en dagvattenstrategi som ställer krav på dagvattenhanteringen. Den bidrar även till en säkrare och mer långsiktig dricksvattenförsörjning. Men detta förutsätter att VA-planens åtgärder implementeras i kommunens kommande budgetprocesser.

Att ta fram en VA-plan är inget engångsarbete utan behöver upprepas med jämna mellanrum. Med förnyad kunskap och ändrade förutsättningar kommer det finnas anledning att revidera och i vissa fall ompröva föreslagna investeringsåtgärder i befintlig anläggning eller områden och tidplan i den kommunala VA-utbyggnadsplanen. Det är lämpligt att göra större revideringar av VA-planen varje mandatperiod.

Det finns ett fortsatt behov av en förvaltningsövergripande VA-planeringsgrupp som har till uppgift att bland annat initiera uppdateringar av VA-planen men framförallt bedöma var allmänna vattentjänster behöver ordnas enligt 6 § vattentjänstlagen. Om kommunen väl beslutar att VA-försörjningen ska lösas genom en allmän anläggning så är det VA-avdelningen i Ystad som får i uppdrag att inrätta ett verksamhetsområde för VA.

På motsvarande sätt finns det även behov av en förvaltningsövergripande dagvattengrupp som arbetar med att upprätta en översvämningskartläggning som sedan kan ligga till grund för dagvattenstrategi och dagvattenplan.

7.2 Kommunikation

Inför VA-utbyggnaden har VA-avdelningen upprättat en kommunikationsplan som ska användas som verktyg i kommunikation av VA-frågor i Ystads kommun. Planen har ett fokus på kommunikation i samband med VA-utbyggnaden men täcker även in mer allmän kommunikation gällande VA-verksamheten.

Kommunikationsplanen tydliggör målgrupper och intressenter samt en tidssatt aktivitetsplan som innehåller kommunikationsaktiviteter för hela 2016 och en bit in i 2017.

8 Bilaga

Bedömningsgrunder för enskilda avloppsanläggningar, Ystad-Österlenregionens miljöförbund, 2015